

Előfizetési felhívás

„A VÖRÖSHÁZ LOVAGJA“

czimű két kötet regényre.

A világhírű francia regényírónak, idős Dumas Sándornak rendkívül érdekes és mulattató regénye, mely mintegy 4-500 lapra terjedő két kötetben, augusztus havában jelenik meg. Előfizetési ára: 1 ft. 50 kr. Bolti ára: 3 ft. leendő. Az előfizetési pénzek, a „Pesti hölgy-dívatlap“ szerkesztői kiadói hivatalába (újvilág-utca 20-dik szám) utasítandók.

Az előfizetési pénzeket kérjük mielőbb beküldeni, hogy a nyomandó példányok végett tájékozhatjuk magunkat.

A ki a „Pesti hölgy-dívatlap“-ra félévre, azaz: júliustól december végeig fizet elő, az a két kötet regényben 50 kért részért.

Szíves gyűjtőinknek, nyolc egyszerre beküldött előfizető után lapunk, valamint a regény tiszteletpéldányával szolgálunk. 1095 (4-6)

Az általában jónak elismert valódi s egészen frissen érkezett

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára,

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorongás, elnyájkódás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen. — mindenkor friss minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész úrnál a király-utczában, — dr. Wagner D. gyógyszerésznél a Szeben-utczán, — Thalmayer A. és társa, — Ozetszky F., — Schirk J., — és Gerhardt A. úrnál.

BUDÁN: Schwarzmeier J. gyógyszerész úrnál.

Aradon: Probst F. J.
Aszódon: Sperlagh J. gy.
Baján: Klenutz J.
Brassóban: Gyertyánfy Fabrick és Jekelius gyz.
Battányan: Bigio K.
Belgradon: Nicolovic test.
Beszterczen: Dietrich és Fleischer.
Bonyhádon: Kramolin J. gy.
Brassóban: Fabick Ed.
Csáktornyan: Káráz A.
Csütön: Borsay F. gyz.
Debreczenben: Gold N. gy.
Deésen: Krémer S.
Deván: Braunmüller J. gy.
Deveszerben: Hoffmann B.
Eszéken: Kawliowicz gyz.
Eperjesen: Zsembery Ign.
Ersekújvar: Conlegrer Ign.
Egerben: Wessely gyz.
Eszéken: Thürner fiai és Dessáthy gyz.
Győrött: Brunner F.
Gyulan: Lukács gyz.
Haczfeld: Hagelschmidt V.
Hátszegen: Máteay B. gyz.
Ipolyhádon: Mikulási T.
Janosházán: Kuna gyz.
Jolován: Malotter gyz.
Kaposvárt: Schróle J. gy.
Kőszegen: Schróle gyz.
Károlyvárt: Benich J.
Kis-Martonban: Kodolányi gyz. és Spatay A.
Kassán: Eschwig E.
Keskmárk: Generich C. és A.
Késkemetén: Papp M.
Karásbeseben: Weber A. gy.
Károlyfehérvárt: Fischer Ed. gyz.

Kolozsvárt: Megay M. C.
Körmentésön: Draskóczy gy.
Károlyfehérvár: Fischer E.
Kubulinban: Stojánovics.
Kun-Sz.-Miklós: Stoits A.
Lugoson: Arnold J.
Mediason: Breiner K.
Mosonban: Pranter J. gyz.
Miskolcon: Spuller J.
Mitrovicz: Krestonshics A.
Mohacs: Pyker Gyula gy.
Marosvásárhely: Jenay gy.
Munkácson: Gröttier L.
Mohácsban: Kögel D.
Nagybányán: Horácsok J.
Nezsideben: Fuchs J.
Nyitra: dr. Láng E.
Nyiregyháza: Hónsch Ede gyz.

Nagy-Beeskereken: Nedelkovic és Haidegger.
Nagy-Kanizsán: Welisch és Lovack gyz.
Nagy-Károly: Schöberl C.
Nagyikinda: Komka A. J.
Nagyváradon: Janky A.
Nagyszombatban: Pantoschek R. gyz.
Orosházán: Vangyel M.
Pancsován: Graff gyz.
Pecset: Kunz Nándor.
Posegan: Balogh gyz.
Putnokon: Szepessy gyz.
Pozsonyban: Schneebberger és Dussil gyz.
Rosnyon: Posch J. gyz.
Rimaszombat: Hamaliárgy.
Ruman: Milutinovits S.
Rékason: Boromi K. gyz.
Szászváros: Sándor R. gyz.
Szabadkan: Hofbauer L. gy.

S.-Sz.-Györgyön: Ötvös P. gyz.
Sopron: Voga és Rupp-recht.
S.-A.-Ujhelyen: Dentsch J.
Sasvár: Mücke A. gy.
Szegesvár: Misselbacher J.
Serajevóban: Gyuleka N. G.
Sziszeken: Kubányi F.
Szombathelyen: Mittermayer gyz.
Székesfehérvár: Say R. gyz.
Siklóson: Nyers S. gyz.
Szathmáron: Horácsok D.
Szent-Miklóson: Haluschka P. gyz.
Szarvason: Réthy V.
Szentesen: Eisendorfer G. gy. és Prohaska Gyula.
Temesvár: Kraul és Rotl gyz.
Tokajban: Krötzer A. gy.
Tordán: Welits és Wolf.
Tatan: Nieritt F. gyz.
Török-Szent-Miklós: Pillosz M.
Trencsében: Simon A. gy.
Ungvárt: Teledy gyz. és Szv. Bónes P.
Ujvidéken: Schreiber F.
Varanón: Eliász gyz.
Veszprém: Fremmel.
Vácson: Tragar A.
Várasdón: Halter gyz.
Verseczen: Herzog gyz.
Zimony: Ivánovics és fia.
Zalatnan: Mészay Gyula.
Zombor: Stein fia Márk.
Zsombokrárt: Neumann M.
Zentan: Wuits testvéreknel.

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 1055 (4-6)

Ugyanezen bizományos uraknál kapható:

Legjobbféle Dorsch-májolaj, valódi gyógyszer.

tyukszem-tapasz, Lobry és Parton-tól Utrechtben, a skrofulák s bőrkütségek sat. gyógyítására. Egy üveg ára 1 ft.

Dr. Behr ideg-extractusa. Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya ára 23 kr.

Stirii Stub-havasi-növény-nedv mell- s tüdőbetegek számára. Egy üveg ára 87 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesundheitspflege und Medicinal-Gesetzgebung“ bringt in Nr. 48 vom 27. November 1866 über „Schneeburgen Kräuter-Allop“ Folgendes:

„Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneeburgen Kräuter-Allop“ des Herrn Apothekers Bittner in Gloggnitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist bei allen katarrhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organe ein vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Sympartien jeden Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungen-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w. wegen seiner vorzüglich einwirkenden, besänftigenden und reizmildernden Eigenschaften mit günstigem Resultate angewendet.“

Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1871 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Nagy készlet

a legczélszerűbb szabadalmazott

SZOBA-ÜRSZÉKEKBŐL,

anglész és ürszékszárakból,

továbbá: ezerszeresen megpróbált szabadalmazott

kémény-fedélezetekből,

melyek

használatával a füst eltávolítatik 1 darab ára

10 ft.

Folytonosan készletben találhatók: fürdőkádak, ülő- és zuhanyfürdő-készülékek.

Miksits Károly, bádógos-mester.

Raktár: Rózsátr 2. sz. alatt.

1072 (5-6)

Heckenast Gusztáv könyvkiadónál Pesten, (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A NŐK HIVATÁSA.

Irta

BENICZKY IRMA.

A mű tartalma:

Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befolyás a társadalmi életre. — A nők befolyásának müköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők személyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — (Nyolczadrét 352 lap) fizve 1 ft. 20 kr.

Előfizetési felhívás

Jogtudományi Közlöny

a buda-pesti, nagyvárad, kassai és kolozsvári ügyvédi egyletek közlönye, heti szaklap,

a magy. kir. curiai határozatokkal (Döntvénytár)

és a törvénykezési szabályrendeletek gyűjteményével (Rendeletek tára).

Szerkeszti: **Dr. DÁRDAI SÁNDOR.**

A „Jogtudományi Közlöny“-nyel kapcsolatban dr. Hoffmann Pal egyetemi jogtanár ur által szerkesztett

Jog- és államtudományi folyóirat

két első füzeté immár megjelent, és ezen kötetű füzetet lapunk előfizetőinek díjtalanul megküldjük. Együttal értesítjük lapunk t. előfizetőit, hogy a kiadó részéről azon előnyben részesítetnek és jövőben is fognak részesítettetni, hogy a „Jog- és államtudományi folyóirat“ egy-egy évfolyamára 2 fűjával fizethetnek elő.

Előfizetési feltételek:

„Jogtudományi Közlöny“ negyedévre 3 ft., félévre 6 ft.
 „Jog- és államtudományi folyóirat“ egész évre (4 füzetre) 4 ft.
 a „Jogtudományi Közlöny“ előfizetői részére (miután azok az első és második füzetet melléklétlű díj nélkül kapják), egész évre csak 2 ft.

Heckenast Gusztáv, kiadó tulajdonos.

Rendes szétküldés végett az előfizetéseket mielőbbi megújítása kérik. Az előfizetési pénzeket és reklamációkat az alulírt kiadó-hivatalhoz, a kérelmeket pedig bérmentve a szerkesztőséghez kérjük intézni.

A „Jogtudományi Közlöny“ kiadó-hivatala. (Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

(1-3)

27-ik szám. Tizenhetezadik évfolyam.

Vasárnapi Újság.

Pest, július 2-án 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
 Csupan Vasárnapi Újság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatással 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatással csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Beseben: Oppellik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Hasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatással 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatással csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Beseben: Oppellik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Hasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

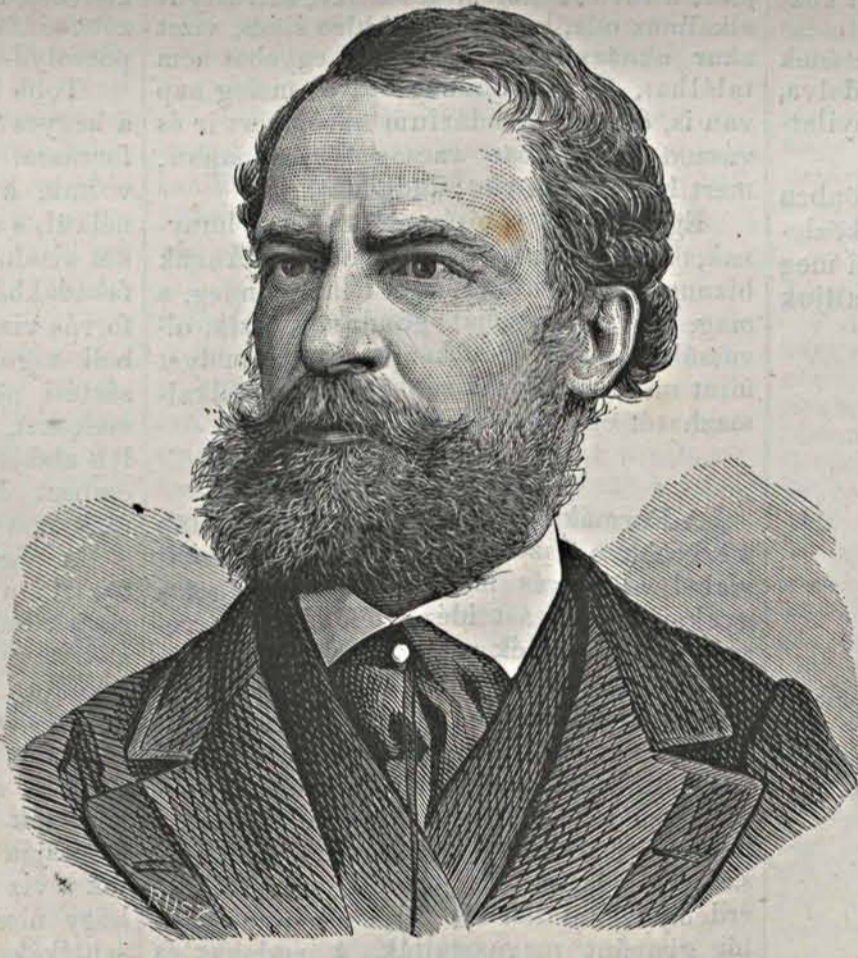
Tisza Lajos.

Az 1867-ki magyar miniszterium tagjai közül már csak a miniszterelnök áll a maga helyén, a többiek nem találhatók többé állomásaikon. A legtöbbben kifáradtak a küzdelemben; nem hiába mondá egy valaki az egyik miniszterre, ki hivataloskodásának ideje alatt teljesen megrögzült, hogy „a miniszterség olyan fehérítő intézet, a melyt mindig feketítenek.“

És csakugyan, b. Eötvös Józsefet kivéve, kit miniszteri székéből ragadtott ki a halál, a többi miniszter mind tanácsosnak látta nyugalomba vonulni vagy állomást cserélni. A csatarendet először báró Wenckheim Béla bontá meg, letévén a belügyéri tárczát, melyet utána Rajner Pál, ennek leköszönése után pedig Tóth Vilmos vett át. Gorove a volt kereskedelmi miniszter gr. Mikó Imre elhagyott helyét foglalta el a közlekedési ügynél, az ő helyébe pedig Szilávy József jött. Lónyay Menyhért közös pénzügyminiszterré lett kinevezetésével a magyar financia ügye Kerkapoly Károly kezeibe tétetett le. Eötvös helyett Pauler Tivadar lett a közoktatásügy minisztere, az igazságügyé pedig Horváth Boldizsár helyett Bittó István. A király személye körüli miniszter gr. Festetics György lemondásával b. Wenckheim Béla foglalta el ez állomást, a legutóbbi miniszterváltozás pedig Gorove eltávolításával állott be, kinek helyére Tisza Lajos nevezetett ki közlekedésügyi miniszterré.

Tisza Lajos Geszten, a Tisza-család törzshelyén (Biharmegyében) született 1833-ban, most tehát 38 éves. Atyja, Tisza Lajos Biharmegye adminisztratora volt, ki országos híri népszerűségre vergődött politikai érzülete miatt. A „Tisza“ név Tiszán tul egyértelmű volt a „Pecsovics“ névvel.

Az öreg Tisza, mint magán-ember egészen más volt, mint a nyilvánosság terén. Szerették, becsülték s neje gr. Tekei Julia

TISZA LAJOS.

Lajosnak is nevelője. Tanmódszere a kor színvonalán állott s együtt igyekezett képezni a lélekkel a testet is. Ő volt az, kinek tanácsára az öreg Tisza, e részben is az első, a magyar főrangú családapák közt: tornatanárt hozott gyermekeinek, ki hat évig

kepezte őket. Szőnyi — mint a „P. N.“ írja, honnan a következőket átvesztjük — tíz évi működése alatt 1838-tól—1848-ig az egész tudományos tanfolyamot elvégezte az ifjakkal, melyet akkori közép és felső tanodáinkon tanítottak, nem kötvén magát az előirt évi tantárgyak rendéhez, sem az évenkénti vizgálatokhoz, hanem az egész 10 év alatt csak 4 ízben tétetett vizgálatokat velük.

Szőnyi eredetileg csak a két idősb fivér neveltetésére volt szerződve, miután a sokal ifjabb, még kised Lajost nem kívánták szülei az idősbekkel együtt neveltetni; Lajos azonban lopva tanult fivéréitől, s szülői és nevelőjelátván tanulási szomját, őt is felvették testvérbátyjai társaságába, kiktől aztán nem is akart többé elmaradni. Már 14 éves korában kitűnő sikerrel letette a vizgálatot a philisophiából a debreczeni kollegiumban.

Tisza Lajos 1848-ig így végezte el a felsőbb tanulmányokat. A geometria, számtan és rajz iránt nagy vonzalmat tanusított, a jogi tanulmányokat azonban csak később végezte el Szűcs Lajos ügyvéd vezérlete mellett. Ugyanis gyengébb testalkatu volt, és termete is igen alacsony levén, mindenfelé „Kis Lajos“-nak neveztetett. Szőnyi azt javasolta, hogy egy-két évig teljesen hagyjon fel a tanulmányokkal, melyek a fejlődésére szükséges erőt kimerítni fenyegetik. E tervet követték is, s az igen ügyösnek bizonyult be, és azóta Tisza Lajos termetet megnövelt, és testi ereje bár nem herculesi, mégis oly szilárd, hogy nagyobb megfeszítéseket és tartós munkát is jól tud elviselni.

1848-ban Szőnyi a közoktatási miniszteriumban előbb titkárrá, később tanácsossá neveztetett ki. A sors furcsa véletlene ugy hozta magával, hogy volt tanítványa Tisza Kálmán, ki az első magyar közoktatási miniszteriumban fogalmazóvá neveztetett

ki, itt is Szőnyi osztályába került. Tisza László mint honvéd, Kálmán mint nemzetőr vett részt a szabadság-harcban, Lajos sokkal fiatalabb volt még, sem-hogy azon mozgalmakban közreműködhetett volna.

A forradalom után a három fivér és velük még Teleki Sámuel gr. fia, Sándor és Gyula körutat tettek Európában, megjárván Német-, Francia- és Angolországot. Berlinben hosszabb ideig tanultak is az egyetemen, azonkívül a möglini gazdasági intézetben is tovább időztek.

Hazatérvén, a két idősebb testvér meg-nősült, Lajos pedig még a keleten tett körutat. Egyiptomot megjárta s hosszabban időzött a gulák és obeliszkek földjén.

Az alkotmány szünetelése alatt a helvét egyházi és iskolai ügyek körül is éber tevékenységet fejtett ki, és segédgondnokká választott.

1861-ben képviselő lett, és két fivérével együtt a határozati pártban szerepelt, 1865-ben újra képviselő volt, de ekkor meggyőződése a Deák-párthoz vona s 1867-ben Biharmegye főispánjává nevezetett ki.

Mint szónok nem igen szerepelt; ritkán beszélt, de ha szólt, beszédében bizonyos elegáns modor volt, s velősen védte álláspontjait. Biharmegyet tapintatosan igazgatta, de nemokára a megyei életből kilépett, új hatáskört, a fővárosi közmunka-tanács alelnökségét nyerte.

Az átlépés a közmunka-tanács alelnökségéből a közlekedési miniszterségre sokkal kisebb ugrás, minő volt a megyei főispán-ságból az előbbibe. A közlekedési szakma emberét látni, Pestvárosra pedig egyenesen őt tekinté már eddig is pesti „közlekedési miniszternek“.

Ifjú korában már a mértani rajz és ábrázolás kedvenc foglalkozása volt, s tán nem érdekelt az adat az se, hogy midőn közlekedésiügyi miniszterre való kinevezetése szóba jött, Tisza Kálmán Lajos öcsésének mindjárt e rajzolásai talentumára gondolva, egy baráti körben erről tréfásan nyilatkozott.

Hogy mily véleménye van különben Tisza Kálmánnak Tisza Lajos, az új közlekedésiügyi miniszterrel, — ezt, jegyzi meg a nevezett lap, — remélhetőleg meghalljuk majd — a képviselőházban is.

Nyári reggel.

Nyári reggel szerzte jártam,
Bolygva kertben és határban,
Mint a tévelygő patak;
Hol a gyümölcsös s a méhes, —
A mező s a rét, a himes, —
Egymás folytatása csak.

Ősszejártam a mezőt, mely
Zöld bársonypalástot ölt fel,
S harmat-gyöngygyel csillogó;
Elnéztem a vetés lábát,
Mely zizegve hányja habját
S hullámot vet mint a tó.

Majd a kertben andalogtam —
A gyümölcsfák, megrakodtam,
Hajtogatták ágai;
Fűz-lomb bólint a habokra,
Mig a róza tele bokra
Kínálá virágait.

Száz székfű pompázva szépen,
Ibolyácska, rejtékében,
Kis arczát eltakarja;
Zsálya, ajkán fürgé méhvel,
Búzavirág, kék szemével
Nyájasan pillanta rá.

Oh virágok, szép virágok,
Mily örömmel nézek rátok,
Mint szerettek titeket!
Ti a földnek ékességei,
Hadd vigyelek oda néki,
Kedvesemhez jöjtek!

És te, a ki szép szemeddel
Szébb vagy mint a nyári reggel,
Mit harmatgyöngy ékített,
Minden illat és báj rajtad,
Mékéket megcsalna ajkad:
— Fogadd el testvéridet!

Kerti s mezei virágot
Ősszedtem, ime látod,
Rózsát, székfűt, kankalint;
Mint testvérek, egymás mellett,
Mind előbe tárnak kelyhet,
Neked illatozva mind!

Mint ha kastély büszke hölgye
S por-leánykák leon a völgybe'
Ősszegyűlnek egy helyen,
S együtt várják, meghajolva,
Mig közöttük, kegyesolgyva
A királyné átmegegyen...

Szász Károly.

A Formák országában.

(Példázat.)

A külförmához való ragaszkodás ön-magában véve még nem hiba, s ha tulságig nem megy, némi tekintetben még előnyösnek is mondható, de tülhajtva a kellő határon, a rend örve alatt a legfontosabb rendtelenséget idézi elő; elmellőzvéen a forma miatt a benső lényeg, a részletet felül emeli az egészen s géppel helyettesíti az élő s gondolkodó embert. A külsőségekhez való tulságos ragaszkodás mindig előli a szellemet.

Ilyen rendetlen rendes ember volt az, ki csak azután zárta beistállóját, mikor abból a lovat ellopták. Egy másik közönséges kocsián akart versenyezni a gőzmozdony-nal. Az ilyen ember az orgonán nagy buzgalommal játszik, de az nem szólal meg, mert a fuvó mellett nincs senki; szivattyút alkalmaz oda, hol a víznek hire sincs, vizet akar aknázni, hol agyagnál egyebet nem találhat, s téli bundát ölt, ha meleg nap van is, de a kalendárium novembert ír és vész-zubbonyban vaczog fagyos napon, mert hisz május van: „üde-hó“!

Egyszóval a valóság előtt szemet huny-nak, s rajognak a külförméért. Annak biznyságára, mint vész el néha a lényeg, a mag, mig annak héját gondosan őrzik, olvassák el a következő két példázatot, melyet mint minden korra s népre egyaránt alkalmazható egy angol lapból vettünk át.

A víz-vezetők.

A Formák országában szükében voltak a lakosok a tiszta ivó-víznek, s a büzhödt vízből való ivás mindenféle betegséget s gyakori halálózást idézett elő. Hogy a veszály elháríttassék, néhány jóléki s munkás polgár elhatározá, hogy a szomszéd hegyes tartományból tiszta forrás-víz-vezetnek át. Vállalatuk eredményét a legnagyobb örömmel üdvözölte mindenki, s a szomszéd népe mintegy új életre ébredt, a mint a tiszta forrás gyöngyöző vizét előszökellni látta. Az eredeti vízvezetőket érdemeikkel díszítették föl, s a nép megváltói gyanánt magasztalták. A rudakat és vedreket, melyekkel legelőször mentek a forráshoz meríteni, diadalul alatt őrizték meg.

A vízvezetők czéhe vagy társulata megalakult. Idő folytán számban és hatalomban növekedett, s több jelentékeny javítást tett forrásainak használhatóságára. Az először alkalmazott egyszerű vezeték eltűnt,

helyébe csöveket s vízfókat készítették, hogy a hegyről mindenki lakására könnyedén elvezethessék a vizet, s ez előnyért kiszabott adót a nép szives örömet fizeté. A víztársulat volt az ország életének, iparának, előhaladásának főtenyője.

Mihelyt azonban a közszellem elnémult, s a siker első örömet közöny váltá föl: a társulati tagok elkülöníték saját jóllétüket a nép közügyétől. Megtartották érdemeiket, az eredeti vedrekkal körmeneteket rendeztek, s kinyilatkoztatták, hogy egyedül nekik van kizárólagos joguk a Formák országát ivó vízzel ellátni. Ezalatt azonban vízvezető készülékeik lassan-lassan romlásnak indultak. A források bedugultak, a csövek elpattantak, a víztartók sztrepedeztek, de az érdemelekre, vedrekre, s a czéh egyéb jelvényeire szükséges kiadások azon arányban gyarapodtak, minőben a víz bősége s jósága apadt. Az ugynevezett víz-vezetők szervezték társulatukat, kinevezvén egymást fő felügyelőül, víztartó-örül, csövígyázóul, s számos elő sem sorolható hivatalt állítottak föl. — Ősszejöveteleket tartottak, lakomákat rendeztek, s itt egymás közt szónokoltak vizük finom minőségéről, s megállapították a vedrek alakját s nagyságát. Minthogy jómóduakká lettek, s idejük is kiadta, tudományos kérdések eldöntésébe bocsátkoztak; a vizet vegytanilag elemezték, megállapítva tisztasága feltételeit, a minék mindig az volt aztán a salangja, hogy csakis érdemelezett vízvezetők szolgálhatnának jó ivó vizet. Fölolvasási estélyeket tartottak, s a tárgy a veder volt, vitatkoztak az érdemjel viselése divatjáról, s elvégre odajutottak, hogy nyilvánosan állítsák, miszerint a polgároknak már nem annyira vizre, mint inkább egy jól szervezett, ékesen földszített vízvezeteki társulatra van égető szükség.

E közben, ha a víz megfogyott is, de a szó-ár annál nagyobb mennyiségben özőn-lött el mindenfelé. Mig a czéh világot élte kedvére, a szegény nép fizetett és szomjazott, ráfanyarodva utójára még a sáros pocsolya-vízre is.

Több kalandor azonban utra kelt, hogy a hegyes tartományban ráakadjon a tiszta forrásra. Egyszerű, gyakorlati emberek voltak. Kopogt ruhában, fényes érdemjel nélkül, s nem lévén joguk az eredeti vedreket viselni, hitvány eszerépedényekben vagy fakádakban hozták elő a megtalált tiszta forrás vizét. Ez eljárás megsértette a czéh-beli tagokat, s e kalandorok ellen jog-sértési pört kezdtettek, ócsárolták az új vedreket, kinevették a eszerépedény izléstelen alakját, s több közelebről elhalt öreg embert említettek föl, az állítván, hogy ezek az ő vizök ivása miatt haltak meg.

A régi formák ez emberei közönyösen néztek, a mint a nép a szomjuság miatt reájok esdekelve tekintett; nem javították a víztartót, mert más dolguk volt. Nemszak a kontár vízvezetőkkel gyűlt meg bajuk, egymás közt is belviszály tört ki. Ures vedrök színe szerint kék és sárga pártra voltak oszolva. A nagy szárazság idején tört ki közzöttök a belháborúság. A czéh pompás palotáján kívül hangos panaszok hallatszóttak a víz hiánya miatt, vádolván a tagokat, hogy nem jó rendben tartják a vezetőkészülékeket; a teremben pedig a kék és sárga párt viszálya véget nem ért. Az utczán néha-néha egy kontár vízvezető a régi rend emberével találkozott, ha kérdezé tőle, hogy tettek-e valami javítást a készülékek, ez az válaszolt: „nem érünk rá, mert most már a sárga párt emberei is meghasonlot-tak egymásközt.“ Nagynehezen egy ugy-csufolt kontár mégis bejuthatott a tanács-

kozási terembe, s olyankor a telepítvény minden lakója osztálykülönbség nélkül munkához fogott a gát megerősítése végett. Régen minden egyes háznál volt ásó, de a felsőbb osztályokban a nehéz ásót aranyból vagy ezüsből vett kicsiny ádócska váltá föl, mit ékszer vagy érdemjel gyanánt hordtak a gomblyukban.

Azoközben a felsőbb osztály nem szűnt meg egekig magasztalni a gáttöltés intézményét, miközben a gát alatta lassanként lejjebb-lejjebb süppedt. A víz földalatti csatornákon folyvást elöntötte az agyag-síkságot, s ez rendkívül egészségtelenné vált.

Ez egy darabig szép csendesen östő-nözte az ott lakókat, hogy feljebb mászszanak, a büzhödt légkörből mindenki szabadulni igyekezvén. A víz pedig folyvást növekedett, mikor a kényelem-lépcsőzet telepítvényesei is kezdtek panaszolkodni. Az agyagtalajtól egész az aranylépcsőzetig föl-ért már a mocsár iszapja, sőt a Rang is érezte a lég nyomasztó hatását. Több elmeletet állítottak föl. Vízhatlan padozatot raktak le a felsőbb osztály kényelmére. „De“ szolt egyik, „nem annyira a víz emelkedése aggaszt minket, mint inkább az agyagtalajról fölszálló büzös pára.“ „Vissza kell a vizet az alsó talajra szivattyuzni,“ okoskodék egy másik. Egy szénkereskedő nagy tüzet ajánlott a lég tisztítására. Egy jókedvű egyéniség azt állítá, hogy az egész baj csak képzelgés. Egy bölcsész azt erősíté, hogy ez is mint minden baj a világon kikerülhetlen, önmegadással kell fogadni. De találkoztott olyan is, ki az ok forrását fedezte föl, s hangosan panaszokodott, hogy a gátakat hanyagolták el. Most már tiszteletből a felsőbbeket íránt, az igaz ásókkal fölkészült munkásokat elmellőzve, a gátak őrzését a ranglépcsőzet azon télen hőseire ruházták, kik gomblyukaikban hordozták a kicsiny arany-vagy ezüst ásót; sőt törvénybe is ígtattattott, hogy az agyagtalaj lakói közül, bármily jól kezeljék is különben a valódi ásót, egyet sem választanak be a gátak erősítésére, mert hiszen a „Rang“ csak nem vegyülhet össze az „Agyag“-gal!

A telepítvény közelében egy különös, öreg remete lakott, ki unalmában a földtant tanulmányozván, belátotta dolgok mélyébe. Időről időre már régen figyelmeztette a lépcsőzetek lakóit, hogy gátjaik romladoszó félben vannak, de elméleteit mint hasznavehetlen tervezetést folyvást elvetették. A jelen áradás alkalmával is ismételte intéseit: „Szép dolog, hogy minden lépcsőzet külön érdek uralkodik, az ezüst ásók csinos ékességei... de a gátak romladosznak. Javításuk az összes lépcsőzetek közös munkásságát igényli. Feledjétek el a Kényelem, Arany és Rang lépcsőit. Ne kérdjétek, hogy az ember melyik színvonalon lakik, csak azt nézzétek, bármelyik helyen álljon is, ha vajjon ugyesen tudja-e kezelni az ásót. Dobjátok el magatoktól, mint hitvány csecsebecsét az ezüst ékszert, czifra szalagot, s vállvetve, bársonykabátok s darócöltönyül, igyekezzetek javítani a gátakat, mert ha a víz még egy ideig árad, mindnyájan belefultok.“ „Ah,“ mondák a ranglépcsőzet urai, „e vén ember forradalmár!“ s az öreg tanácsát visszavetették.

A gát bomlott, naponként romlott, a víz rohamra minden hullámmal egy-egy erősítvényt ragadt el magával, végre az első lépcsőzet leomlott, a víz elborítá az agyagterületet, hab hab után mosta már a többit is. Ekkor a kényelem, arany és rang lakói lelkendezve futának az öreg remetéhez, hogy tanácsával vigasztalja meg őket. De nyugodt s higgadt tanács helyett keserű régibb időben az áradás olykor-olykor le-

kozási terembe, s itt fölszólitá az elnököt, hogy tüzzön határidőt a közviz-készülékek megvizsgálására. Az elnök — egy tréfás öreg ur — azt válaszolá, hogy e tárgy határozatlan időre napotjatik el, vagy legalább addig, mikor majd a sárga párt beféjezi vitatkozását, s mosolyogva tette hozzá: „jóllehet most jó egészségnék örvendek, nehezen hiszem, hogy azt a napot megérjem.“ A nép panasza addig sarkalta a czéhet, hogy vitatkozás közben a vízvezeték kérdését csakugyan szőnyegre hozták, azonban sikertelenül, mert ebbe is a sárga és kék vederpárt kérdése jött szóba. Forma-ország lakosai a nagy vita után jókor reggel felkeltek, a rizmákra menő irományokat átforgatták figyelmesen, hogyha találhatnának valami tervet a csövek és víztartók javítására, de nem találtak egyebet, mint öt köteg kék beszédet, mind egy betűig a sárga vedrekről.

A község pedig, s a többivel együtt a czéh tagjai is, a fris víz hiányában iddó-gálták a büzhödt mocsárvizet!

Lépcsőről lépcsőre.

Volt egyszer egy telep, hol a föld egy volt alakítva, hogy fokozták feljebb-feljebb emelkedett. E lépcsőzet talpzata agyagsíkságból állott, ide folyt le a lépcsőzetről minden víz, ennélforra itt alant nedves, egészségtelen tartózkodási hely volt. A telep biztonsága egy gáttöltés szilárságától függött, mely a vízáradást meggátolta. A telepítvény ő lakói oly ügyesen készítették e töltést, hogy az utódok azt hitték, miszerint az örökre szilárdul megmarad.

Mindegyik lépcsőt a telepítvényesek egy külön osztálya laktak. Az agyagterület lakói nyomorult kis viskókban tengődtek, felelők a földszínen a „kényelem-lépcsőn,“ szintén kis, de már alkalmasabb házakban iparral s kereskedelemmel foglalkozók tartózkodtak. A magasabb emelet-fokon az ugynevezett „aranylépcsőn“ gazdagság jelei, szép kastélyok, kertek, hintó-utak látszóttak. Fentebb egy fokkal volt a „ranglépcső,“ mely külsőleg nem sokban különbözött az aranylépcsőtől, csak hogy lakói föl voltak jogosítva az aranyosok által irigyelt érdemelek viselésére. A legfelsőbb lépcsőzetben, mely a „kormányfok“ büszke nevét viselte, a hatalom s méltóság szemváltó jelvényei homályt borítottak az alsóbb lépcsők minde-nikére.

E telepítvény lakóinak fő jellemvonása volt, hogy csak az egy lépcsőzetben tartózkodók érintkezhetek egymással, s el nem szivelték, hogy az alanti lépcsőzet birtokosa velők bármi összeköttetésbe is jöjjen, jóllehet mindegyik fortélyosan arra törekedett, hogy bármi kerülő uton is a felsőbb lépcsőre juthasson. Feljebb... mindig feljebb! Ez volt a lépcsőnép jelszava. Kényelemtől az aranyig, az aranytól föl a rangig, s innen egy merész ugrással, mindegy, ha nyaktörő is, föl a kormánylépcsőzet területére! Illeszabály volt a felsőbb fokokon, hogy az agyagterületről még csak cselzással se tegyenek említést, kivéve némi rendkívüli eseteket, mikor p. o. annak ártalmas voltát kikerülhetlenül elő kellett hozni. Mindamellet a felsőbb osztály nagy ritkán leszállott területéről, egy pár percze belépett az agyagterület lakóihoz, kezét szoritott velők, megsimogatta szennyes gyermekeiket, s pénzt osztott ki köztük. — Külső szertartás volt ez, bizonyos régen elfeledt intézmények emlékére.

A lépcsőnép oly sokat mázskált kerülő utakon, egyes letört lépcsődarabokon, hogy feljebb juthasson, miszerint elfeledték, hogy régibb időben az áradás olykor-olykor le-

törteagátat, s olyankor a telepítvény minden lakója osztálykülönbség nélkül munkához fogott a gát megerősítése végett. Régen minden egyes háznál volt ásó, de a felsőbb osztályokban a nehéz ásót aranyból vagy ezüsből vett kicsiny ádócska váltá föl, mit ékszer vagy érdemjel gyanánt hordtak a gomblyukban.

Azoközben a felsőbb osztály nem szűnt meg egekig magasztalni a gáttöltés intézményét, miközben a gát alatta lassanként lejjebb-lejjebb süppedt. A víz földalatti csatornákon folyvást elöntötte az agyag-síkságot, s ez rendkívül egészségtelenné vált.

Ez egy darabig szép csendesen östő-nözte az ott lakókat, hogy feljebb mászszanak, a büzhödt légkörből mindenki szabadulni igyekezvén. A víz pedig folyvást növekedett, mikor a kényelem-lépcsőzet telepítvényesei is kezdtek panaszolkodni. Az agyagtalajtól egész az aranylépcsőzetig föl-ért már a mocsár iszapja, sőt a Rang is érezte a lég nyomasztó hatását. Több elmeletet állítottak föl. Vízhatlan padozatot raktak le a felsőbb osztály kényelmére. „De“ szolt egyik, „nem annyira a víz emelkedése aggaszt minket, mint inkább az agyagtalajról fölszálló büzös pára.“ „Vissza kell a vizet az alsó talajra szivattyuzni,“ okoskodék egy másik. Egy szénkereskedő nagy tüzet ajánlott a lég tisztítására. Egy jókedvű egyéniség azt állítá, hogy az egész baj csak képzelgés. Egy bölcsész azt erősíté, hogy ez is mint minden baj a világon kikerülhetlen, önmegadással kell fogadni. De találkoztott olyan is, ki az ok forrását fedezte föl, s hangosan panaszokodott, hogy a gátakat hanyagolták el. Most már tiszteletből a felsőbbeket íránt, az igaz ásókkal fölkészült munkásokat elmellőzve, a gátak őrzését a ranglépcsőzet azon télen hőseire ruházták, kik gomblyukaikban hordozták a kicsiny arany-vagy ezüst ásót; sőt törvénybe is ígtattattott, hogy az agyagtalaj lakói közül, bármily jól kezeljék is különben a valódi ásót, egyet sem választanak be a gátak erősítésére, mert hiszen a „Rang“ csak nem vegyülhet össze az „Agyag“-gal!

A telepítvény közelében egy különös, öreg remete lakott, ki unalmában a földtant tanulmányozván, belátotta dolgok mélyébe. Időről időre már régen figyelmeztette a lépcsőzetek lakóit, hogy gátjaik romladoszó félben vannak, de elméleteit mint hasznavehetlen tervezetést folyvást elvetették. A jelen áradás alkalmával is ismételte intéseit: „Szép dolog, hogy minden lépcsőzet külön érdek uralkodik, az ezüst ásók csinos ékességei... de a gátak romladosznak. Javításuk az összes lépcsőzetek közös munkásságát igényli. Feledjétek el a Kényelem, Arany és Rang lépcsőit. Ne kérdjétek, hogy az ember melyik színvonalon lakik, csak azt nézzétek, bármelyik helyen álljon is, ha vajjon ugyesen tudja-e kezelni az ásót. Dobjátok el magatoktól, mint hitvány csecsebecsét az ezüst ékszert, czifra szalagot, s vállvetve, bársonykabátok s darócöltönyül, igyekezzetek javítani a gátakat, mert ha a víz még egy ideig árad, mindnyájan belefultok.“ „Ah,“ mondák a ranglépcsőzet urai, „e vén ember forradalmár!“ s az öreg tanácsát visszavetették.

A gát bomlott, naponként romlott, a víz rohamra minden hullámmal egy-egy erősítvényt ragadt el magával, végre az első lépcsőzet leomlott, a víz elborítá az agyagterületet, hab hab után mosta már a többit is. Ekkor a kényelem, arany és rang lakói lelkendezve futának az öreg remetéhez, hogy tanácsával vigasztalja meg őket. De nyugodt s higgadt tanács helyett keserű régibb időben az áradás olykor-olykor le-

kozási terembe, s itt fölszólitá az elnököt, hogy tüzzön határidőt a közviz-készülékek megvizsgálására. Az elnök — egy tréfás öreg ur — azt válaszolá, hogy e tárgy határozatlan időre napotjatik el, vagy legalább addig, mikor majd a sárga párt beféjezi vitatkozását, s mosolyogva tette hozzá: „jóllehet most jó egészségnék örvendek, nehezen hiszem, hogy azt a napot megérjem.“ A nép panasza addig sarkalta a czéhet, hogy vitatkozás közben a vízvezeték kérdését csakugyan szőnyegre hozták, azonban sikertelenül, mert ebbe is a sárga és kék vederpárt kérdése jött szóba. Forma-ország lakosai a nagy vita után jókor reggel felkeltek, a rizmákra menő irományokat átforgatták figyelmesen, hogyha találhatnának valami tervet a csövek és víztartók javítására, de nem találtak egyebet, mint öt köteg kék beszédet, mind egy betűig a sárga vedrekről.

lam, most már késő bölcselkedni, a szó már mint sem ér. De azért ne esetek kétségbe. Gyönyörű kis ezüst ásóitokat szakítsátok ki gomblyukaitokból, s dugjátok be velők az áradást.“
K. T. K.

A bucsújárások és magyar népünk.

I.

A bucsújárások ideje, összeesvén a furdői sasonnal, nem lesz tán kevésbé érdekes néhány szóval — a régi kornak, ez eredeti formájából nagyon kiforgatott s maig gyakorlatlanlővő hagyományáról megemlékeznünk valami unalmas furdői levél helyett.

A bucsújárások eredete abba a csodákkal teljes, régi mesés korba vihető vissza, midőn a pusztai fakeresztek két karja lépton-nyomon megmozdult s megfenyegette a netán alatta vagy mellette elhaladó büntöt; midőn a szent képek a falakról con amore megszólamlának és földi nyelven társalgának a büntös emberekkel; midőn a nyitott templomablakon fehér galambok röpködtek be a hívők feje fölé, mely fehér galamb kétségtelenül a szentlélek volt; midőn százéves ablak üvegablakon szüz Mária képek jelentek meg; midőn egy fából faragott szent szobor érintésétől csak úgy hányták el mankóikat a sánták, mozgatlan birtak tagjaikat a bönák; vakok láttak, süketek hallottak és némák hangos énekekkel dícsőiték a csodálót szent Alajos, vagy nem bánom szent Lőrinc szobrát; egy szóval abba az időbe, melyről a beszéd maiglan főtartotta, hogy a „kapanyál is elsiülhet.“

Ez időben Rómában oly szaporán csinálták a szenteket, hogy a háromszáz hatvanöt napról kiszorultak párosával kellett egy-egy napra beszozni; az ily szentek sirjához, maradványaihoz, vagy a helyhez, hol éltek, működtek vagy meghaltak, seregestől vezetettek a népek ezrei, mely látogatások évfordulattal ismételtetvén, lassanként valamely hely egész szabályszerű bucsújáró helylyé lett.

Ily bucsújáró helyekre zarándokolók imában, jötteknyiségben és mérsékletes életben gyakorolván magukat pár napig, melyhez járulván a gyakran orvosilag is javult légváltoztatás, nemkülönben az ily helyeken többnyire található források, patakok vagy pláne természetes gyógyvizekben fürdés, az ily bucsújárásoknak mind a testre, mind a lélekre üdítő, s gyakran valóban csodálatosan üdítő hatása volt.

E bucsújárásoknak tehát, a természetes jelentőségek hatása között mindenesetre megvolt a maga relativ haszna; melyeknek oly meleg ápolását, eleintén tán csak tisztán ezen okból erősen kezeiben tartotta az egyház, s mint az orvos a beteg testnek az orvosgot, úgy ajánlotta és rendelte az egyház a többek közt a bucsújárást a beteg léleknek üdülésére.

A jó természet által nyújtott alap megvolt, hogy pedig a hit és bizalom mennyit tehet a sikerre nézve, azt az embertan tudósai mai napság elismerik, s így nem szükséges hosszú magyarázattal kísénnünk azon számtalan igen természetes gyógyeseteket, melyeknek hire maiglan el egyes bucsújáró helyek nevéhez kötvé, s melyeket a nép, vagy a kiknek érdekében áll, csoda-eseteknek keresztel.

Mai napság az orvosi tudomány az egész művelt világé; az időben e tudomány egyedüli művelői kizárólag egyházi férfiak voltak, kezükben állott a leghatásosabb hatalom, melyet mint a nép vallásos érzelmeinek gyarapítására egyik legalkalmasabb eszközt, melyet a nép ezélváj tetek, népszerűsíteniök s fönnmaradását biztosítaniok oly fényesen sikerült.

Lelki és testi beteges ezrével zarándokoltak a „csodátevő“ bucsúhelyekre s százával mentek haza lélekben vigasztalást és megnyugvást, tosten gyógyulást nyerve s nincs mit csodálkozunk, hogy a bucsújárások gyakorlata rövid időn oly te-rebélyes fává növekedett, melynek gyökerei kiirt-hatlanul fogóznak az anya földre s ágai és lombjai sátróknak elborulnak az egész fölgömb fölött, a merre a római egyház tanai csak egy követőre találunk.

Nincs a mult ellen kifogásunk; minden kornak meg vannak a maga követelményei, melyek a haladás utján ugy is elég gátkövekre bukkanván, önmagukban viselik az átalakulás csirját s a hosszú utban, göröngyei, szegletei lekötván, lecsiszolt, idomosabb alakban ezer év után is föntart-hatják magukat.

Sajnos, hogy ez elmélet a bucsújárásknál egész ellenkező eredményt mutat; lekopás és csiszolás helyett a szükségtelen, sőt káros sallangok egyre szaporodnak, a gyöngét vallásos nimbus, mely a természet gyógyorejéért, isten dicsőségére az ily bucsu helyeket körülfogta, lassanként átváltozott a babonáság fekete felhőjévé, melytől a beteg lélek vigaszt nem találhat, és az istenfélők nem láthatják az örök igazságot, mely egyedül ad igaz megnyugvást.

Idők haladtával a „csodatévő helyek“ gomba módra szaporodtak, s miután a nagy s folyton szaporodó keresztnek még az is kevés volt, mesterséges utak s módok alkalmazásával teremtették azokat a nép „lelki orvosai.“ Gyakran elég volt ily „csodatévő“ helyről hozott kép fölfüggesztése valamely kápolnába, vagy templomba, hogy a környékbeli nép — mint a szent ének mondja:

„Mint a szomjú szarvas
Siet a forráshoz,
Ugy siessünk mink is
A szűz Máriához“ —

A felhasználó alkalm. — (Lóts Károly festménye után.)

ezer számra minden legkisebb alkalommal fölkeresse a „csodatévő boldogságos szűz Máriát.“ Napjainkban már egymást érik a bucsújáró helyek, a nélkül, hogy ott szükséges volna valami szent ereklye, a nélkül, hogy ott volna gyógyerejű forrás, s a nélkül, hogy mai napság az egyházi férfiak kezében volna a gyógytudomány, melylyel isten nagyobb dicsőségére betegeket gyógyítanak, vakokat látókká, siketeket hallókká, sántákat járókká tehetnének.

Mai napság már nem is gyógyulnak meg szemlátomást ily bajok a bucsújárástól, mert „isten a mai rossz világról elvette kegyelmét“ és „mert isten a hitetlen emberek kedvéért nem tesz csodákat“; de elég az ahhoz, hogy tett; és ily szent ereklyék érintésére a sánta elvetette mankóját és szaladt (ott van a mankó fölakasztva a falra az oltár mögött); vakok, kiket úgy vezettek bucsúra, hazafelé saját jóvoltukból jutottak (ott van a szem-ellenzője az oltármögött a falon); és e hit, melyet a fölvilágosodottak „vakhi“-nek szeretnek nevez-

getni, ez az ósanyákról a gyermekekre egész a mai korig örökségül maradt szóhagyomány mai napig is ezeket és ezeket vonz a „csodatévő“ helyekhez, és ezeket és ezeket boldogít; mert meg van írva: „Boldogok, a kik hisznek!“
V—a J—s.
(Folyt. követték.)

A felhasználó alkalm.

Kinek ne jutna eszébe, — e kedélyes képet látva — a Phaerdrus meséje: a kényére heverészó számarról? Ellenség tört a vidékre s gazdája sürgette hogy fussanak, mert különben elfogja az ellenség mind a kettejüket. „Gondolod, hogy két nyeret tesz a hátamra?“ kérdé a csacsi. „Azt nem, de — — „Nohát, akkor mindegy, te vagy ő a gazdám: ha nyergemet viselnem kell.“

A csacsi nem olyan számar, mint közönségesen gondolják. Bármily kevéssé szép alak, abban az egyben hasonlít Stuart Máriához, hogy jobb a hírénl. Tudnék én erről egy furcsa történetet;

volna. Az esemény méltó feltűnést okozott az udvarban s a báró megparancsolta, hogy két udvaros gyerek éjjel-nappal nyomában legyen a két számarnak. De nem volt azon mit őrizni héthosszat. Csütörtökre virradólag megkettőztették az őrséget. S csakugyan rájöttek a titok nyitására. A két számar napfeljötté előtt, még a hajnali félhomály palástja alatt, a kert végében levő téglakemence tüzelő lyukába (nem volt tűz benne) szépen bele bujt; ott meghúzták magukat s hallgattak mint haris a zabbán. Nem háborgatták őket; várták mi lesz a dologból. A két számar estig ki sem bujt; később volt éhen, szomjan ott guksolni, csak hogy a vásárba ne kelljen huzni a kordét.

Ebből a kis történetből (mert egy szó sem mese belőle) az a világos tanúság, hogy a számar (legalább az a kettő) hétig tud számlálni; mert azt nem tudták ugyan, hogy a hetivásár napját csütörtöknek hívják emberi nyelven, de azzal tisztában voltak, hogy minden hetedik nap fojzák be s hajtják őket a vásárba. Mindig mondtam

mint a juhász. Különb ez érdekes kis mezei idyll egyedül annak köszöni lételet: mert a gazda eltávozott s elvállhatatlan részeit, számarát és bundáját, szabálytalanul elhagyta magától. Mert ha jelen lenne, csacsi uram nem heverészne ám a fűtős gubán olyan kedvére. Nini, ott ballag, hátat megdőlve a jelenetnek! Hej, ha meglátná — majd lenne dolga a negyedik elvállhatatlannak: a gamós botnak, még pedig a te hátadon, csacsi barátom! — á—r—

A diadalnap Berlinben.

Az új német birodalom fővárosa bizonyára keveset aludhatott azon az éjen, mely a mult hó 15-ikét a rája következő naptól elváltatá, mert Berlin ez utóbbi napon, június 16-kán vala meglepetéssel és nagy szerű győzelme emléket, melyek annyira megalázták az egyedül „Erbfeind“ hatalmát s megalapították az új német császárságot.

Mindent elkövettek, hogy a győztes csapatok diadalmas bevonulását illő módon fogadjassák; minden irányban zászlórudak emelkedtek s az ut egész hosszában, melyen az e célra kiszemelt hadcsapatok végig vonulandók valának, elfoglalt francia ágyuk voltak föllállítva; számtalan diadaloszlopot, ivet és kaput emeltek, a házak és nyilvános épületek örökzöld folyondárokkal voltak beakasztva s mindenféle jelképes díszítéssel, alkalmi jelmondatokkal, berlini medvékkel, német sasokkal és a háború kitünőbb vezéreinek arcképeivel voltak borítva. E gyors átváltozás varázsszerű volt; Berlin komoly, legyangu s épen ezért szörnyen unalmas utcáit egyszerre csak a legvidámabb és legragyogóbb díszletek lepték el, s a lakosság, mely máskor oly nyugodt és csendes, mint egy varázsütésre zajos, lármás, eleven és oly izgatott néppé változott át, a milyenné csak a

Az idő maga is, mely néhány nap óta ugyan csak feledtetni akará a jámbor emberiséggel, hogy voltaképen nyár lenne vagy mi, kezdett egy kissé szelidebbnek mutatkozni e napon, mert mikor 16-dikának „dicső reggele“ fölvirradott, az ég tiszta, derült volt, s annak ígérkezett maradni egész estig vagy talán még tovább is. Berlin természetesen korán talpon volt — fele valószínűleg még a szemét sem hunyta be tegnap óta — és mindenki rohant az ünnepély kiválóbb pontjaira, hogy előre kiszemelt „jó helyet“ ideje korán elfoglalhassa. Sokan inkább az egész hüvös éjszakát ott virrasztották végig, csak hogy a nagyszerű látványtól helyeik elvesztése által ol ne cseppenjenek.

Az ünnepély a „Tempelhof“-on tartott nagyszerű katonai szemlével kezdődött. Itt a császár-

király személyesen léptetett el maga előtt a bevonulásra kiválogatott hadserget, a melynek főzöme 40,000 gárdistából állott, s ezeken kívül a német szövetség valamennyi ezredéből voltak ott egyes csapatok. Ezután megindult a diadalmenet, mely a diadalívvel s a háború nevezetesebb

tája is emelkedik. Itt Berlin polgári előjárósága üdvözöl beszéddel várta uralkodóját s félkör alakban két sor tribune volt föllállítva, hogy a szertartást a közönség is láthassa.

Wrangel tábornagy ment át legelől a diadalív alatt s mikor őt a nép tulnan elől foglaltatá, hangos „Hurrah!“ kiáltásokba tört ki. E kiáltás egyetlen mély, hatalmas dörgéssé változott át, mikor a császár maga is megjelent. A mint előre hatolt, a népet üdvözölve, csakhamar meg kellett állnia, hogy egy szép nőkből álló küldöttség vezetőjének üdvözölő szónoklatát végig hallgassa. E küldöttség a berlini nőket képviselte. Innen a tér közepére ment, hogy a polgármester üdvözlését fogadja. A császár közvetlen közelében ott lovagolt Bismarck, Roon és Moltke, ez utóbbi tábornagy botal kezében, melyet azelőtt egy órával ajándékozott neki a császár. Ez miután a polgármester beszédére röviden válaszolt, az Opera-térre lovagolt, hol az egész hadsereg tisztelgett előtte.

Innen aztán a „Lustgarten“-be ment a császár, hol atyjának, III. Frigyes Vilmosnak ércszobrát sajátkezűleg leleplez. Estére kelve, Berlin a legragyogóbb kivilágítás fényárjában uszott.

Képiünk a Potsdami-téren föllállított Viktoria-szobrot mutatja, melyet a porosz-francia háború elhatározó fordulatának, a sedani katasztrófának, megörökítésére emeltek a németek. E nagy szobor párisi kőből készült; talapzatán ez egyetlen szó olvasható: Sedan. Körülte elfoglalt ágyuk voltak sorba föllállítva, melyek fölött az egykor általok védelmezett zászlók lengtek. E szobor mellett kétfelől egy-egy nőalak áll, a békekötés által szerzett két új tartományt jelképezve.

E két nőszobor az illető tartományok fővárosait, Metz-et és Strassburg-ot képviselte. Metz, a szűz Metz, miként azt egykor a francziák nevezni szerették, egy szegénykedő leánynak látszik, kinek fátyla félig félre van vonva; Strassburg merész, büszke és daczos nő, kezében a háború szövétnékét magasan lobogtatva, mintegy tudtul adandó, hogy mennyi küzdelembe került elfoglalatása.

Az ünnepélyt követő napon mindenfelé nagyszerű díszbódék tartattak. A császár a hercegeket, tábornokokat s a többi főbb vezéreket, a főváros pedig az egész jelen volt hadserget vendégelte meg — egy szóval: fecerunt „magnum aldomás!“
S. L.

A sugárut torkolata.

Sok világot látott utazók mondják, hogy a világnak, az egy Konstantinápolyt kivéve, nincsen országos fővárosa, mely oly gyönyörű kilátást nyújtson, a milyet Buda-Pest nyújt, ha

Győzelmi szobrok a berlini diadalünnepen.

győzelmeinek neveivel díszített königrázi utcán, továbbá a Halle-téren föllállított óriási Berolina-szobor, a Victoria megkoszorúzott szobra s Metz és Strassburg városok szobrai mellett elhaladva, végre a brandenburgi kapuhoz, Berlin „Arc de Triomphe“-jához érkezett. E diadalív pazarul

A pesti sugárut torkolata. — (Linzbauer terve szerint.)

föl volt cziczomázva virág-bokrétákkal, télizöldfonatokkal s egészen el volt halmozva német sasos és berlini medvé diadalérmekkel. E díszes kapu az „Unter den Linden“-uteza végén áll a párisi tér közelében, melyen a végzet szomoruan szeszélyes játéka folytán épen a francia követség palo-

nadály-kereskedés jövedelmező. Valóban szép üzlet! és a nadály-tenyésztők büszkének lehetnek az így nyert pénzrel!

De lássuk tovább a kinzást.

Mindgyik lovat háromszor vezetik a tóba s a nadályok oly kényes iyenczek, hogy ugyanazon a helyen soha sem akarnak többet csipni. Először a lovat csak félig állítják a vízbe. Az éhes nadályok azonnal rárohannak prédájukra s ezer meg ezer szip furdók a szegény állat testébe. Mikor a vérvesztéstől majdnem egészen kimerül, dorongokkal hajítják ki a tóból s új erőt és vért iparkodnak bele önteni, hogy a nadályoknak másodszor is legyen mit szivni. Most annyit adnak neki enni, mennyit csak kíván, a mi bizony már rég nem történt. Néhány apró mulva a ló ismét felülül, a számtalan apró seb behéged, — aztán újra a tóba kerül.

Ez alkalommal már jóval mélyebben állítják a vízbe. A mindig éhes nadályok pedig oly helyeken furják be szippaikat, hol még eddig nem bántották, s addig lakmároznak rajta, míg csak a ló kibírja, — akkor ismét sietnek kihuzni a tóból. A hatalmas botítéscsokra az előbbre, összeszedi minden erejét s lassanként a partra vergődik. Ott gazdagon ellátják mindennel, csaknem szeretettel ápolják, s a szerencsétlen ló ismét üdülni kezd, újra véhez jut, de — sajnos! — ez lesz az utolsó.

Harmadszorra szegény állatot már egészen bele állítják a tóba, csak a feje marad kin, hogy lélegezni tudjon. Végre, a sok szörnyű küzdelem után — utolsó csepp vérének elvesztésével utolsó lehel a ló, és eldől, ott marad. Gyakran találni e bűzhödöt moosárok szélén is — legyektől ellepett és hollók által szétvagdalt hullákat, melyek a levégőt is dögletelessé teszik.

Azt mondják, hogy a nadály-tenyésztők sokat nyerne s már igen sokan rövid idő alatt meggazdagodtak.

A „Musée des familles“ honnét e részleteket átvettük, végül erősen kiké a gyalázatos keresztmód ellen, mely nemcsak az erkölcsiség, de az ország törvényeivel is ellenkezik: s a szenvedő emberiség életének veszélyeztetése érdekében felhívja rá a közhatalmas figyelmét!

Gyulai Béla.

A Chateau d'Eau Párisban.

A Maillot-kapun betört versaillesiak elől hátráló kommuniszták élet-halálharcának utolsó védbástyái a Villette külváros és a Père Lachaise temető voltak. Az ezekhez vezető úton fekszik Párisnak egyik legszebb, legdíszesebb tere: a Chateau d'Eau (vizivár); itt folyt le a véres dráma végkatasztrófáját közvetlen megelőző küzdelem a kényelmet nem ismerő és nem reméllő ellenfelek közt, itt ontott a francziának vére honfitársai által, e hely látta a halálrészbezt oroszlan végvonaglásait.

E napok — a „szomorú hét“ áldozata lett a Chateau d'Eau palotájának egy része is. E téra belső körút vonalán Páris 5 legnagyobb fontjának összekötő pontján — mintegy csillagnak közepén — fekszik; ezért volt birtoka a felkelőkre, de ép ugy elleneire nézve is stratégiailag felette fontos. E helyen hajdan a párisi utcai művészetnek; büvészek, bajazzok, állatszeliidők s mutatványainak fő színhelye volt, míg kitűnő fekvése Páris féken-tartásának központjává tette s III. Napoleon az 1857. és 1858-ban épült „Jenő herceg“ lakotya ágyúinak és lovaságának kellő kifejldhetősi tért nyújtandó, 1867-ben egész házasorok lerontása által tetemesen megnagyobbítottatta. A Prince Eugéno kaszárnya ágyúi dominálják ugyan Páris fővonalait, de erejük nem hatott Sedanig, s nem menthették meg császári urakat és rendszert.

A képnak előterén látható kut 1811-ben készült, a térnek is ez adta „vizivár“ nevét, vizet a villette-i csatornából nyeri és négy egymás fölélt emelkedő vízmedencében hatalmas oroszlanok tornából osztja el. Az egész, óriás mérveivel a nagy tér közepén, ennek palotái közt nagy-szerű benyomást tett a nézőre s Páris főkei közé tartozott.

Ma e paloták romok, a kut kiszáradt — s csonka oroszlanok egykedvűen néznek a pusztára. A paloták újra felfognak épülni, a Villette csatorna újra fog az oroszlanok táplálására

vizet szolgáltatni, — de ama sötét napok emléke fennmarad örökre, — ama lángok viszsugarát el nem oltja századok vize.

T. L.

Egyveleg.

** (Száchenyi a nemzeti színházról.) Gróf Száchenyi Istvánnak a nemzeti színházra vonatkozó egy régebbi levelét közli a „Hon.“ Döblingből, 1858. nov. 10-én írta ezt gr. Károlyi Györgyhöz, ki ez időben az évenkénti 17,000 ftnyi deficit pótlására alapot kezdett gyűjteni. Igen sok érdekes s épp most igen megfontoltni való van e levelben. Lyukas horidóba — írja a gróf — még a csörgő-sapkák sem szokott bort tölteni, annál kevésbbé az okos. Előtte pedig a pesti magyar színház mindenkoron lyukas horidó képeben tünt föl. Mikor a több százezernyi segélyt az országgyűlés megszavazta: első dolog lett a színészek s kivált csinos színésznők díjának tetemes fölemelése, sőt duplázása, mielőtt egy garast is inkaszáltak volna. Az igazgatásra nézve megjegyzi, hogy „oly alárendelt egyneként tanácsos választani, kik szépségtelen becsületesség mellett — a mi fődolog — filléren is kitünően értenek.“ Száchenyi szerint: „A magyar színház dolga már születésénél el lön kissé hamarkodva, sőt széleskedve. Nem áll legjobb helyen. Mert ha Budapest nem áll esem állhatat, a mi magyar, legjobb, legelső helyre: ám hol egybútt a világ hátán van erre kilitása, joga?“ „En — ugymond — a keresési színházat mindig valami ideiglenesnek tekint-

** (Magyar zsoldosok idegen országokban.) Mátra Ernő, az „Ellenőr“ egyik közelebbi számában, hivatkozva Botka Tivadarnak az „Uj Magyar muzeum“ 1852. évi folyamában 1736-ban volt komáromi várparancsnok Castell-ről írt értekezésére, ki I. Fridrich Vilmos porosz királynak öles szál magyar legényeket liferdit, felsohajt: „Lám, mily rég hozzáfogott a porosz a maga haderejének szilárdításához!“ A „Hon.“ egyik vidéki munkatársa erre megjegyzi: Való, hogy II. Fridrich a hadviselés csodáit nem végzi vala atyja rendezett hadserege és pénztára nélkül, de I. Fridrich Vilmosnak nem annyira egy hatalmas és csatákész hadserege, mint inkább magas szál legényekből álló testőrsége vala szegényedő, kiket Európa minden nemzetéből szedett össze, hogy Castellnek azért tiltott be a toborzás, mert azt felsőbbre engedély nélkül gyakorolta. 1737-ben a szövetséges osztrák-oroszok a török elleni háborúban a magyar kir. helytartótanács engedélyével három orosz tiszt ötszáz magyar huszárt toborozott a vármegyékben. 1735-ben a dán király 15 magyar kézművest akarván felfogadni, a pozsonyi helytartótanács a vármegyékhez intézett körlevelében azt írja, hogy tekintve a megkereső hatalom ereitnek voltát, a vállalatra is csak eretnek tévelygésben levők hívassanak fel. Az idegen zsoldban szolgálás a mult században inkább divatozott, mint ma, az angolok például főleg német zsoldosokkal harcoltak Észak-Amerikában.

** (III. Napoleon és neje.) Sok mindenfélét jegyeztek fel, a mit a francziák excsászára és neje a sedáni katastrofa után mondtak volna. Többek között az is meg volt írva, hogy Eugénia asszony, midőn a végzetes csata kimeneteléről s a császári kapitulációjáról hírt vett, „lo láche!“ (a nyomorult) szavakat mondta. Most Kizacko lengyel publicista, ki mint az osztrák külügyminiszterium tanácsosa Deust által küldetett volt Párisba, ezt megzáfolyja, s azt írja egy lengyel lapban közzétett „utirajzáiban“, hogy Eugénia egészen más értelemben nyilatkozott az nap. Latour herceg adta neki tudtal a történeteket e szavakkal: „Asszonyom, legyen erős, mert nagy szerencsétlenséget kell önnel tudatnom. A csata elvesztett, a császár fogva van!“ — „Ön megcsal herceg, nemde?“ — kiáltott föl a császárné — „Ön meg akar csalni. Ertem, a császár meghalt!...“ Nem akarta hinni, hogy Napoleon élve megadta magát. — A londoni „International“, Napoleon császár lapja következőleg commentálja. Mindenekelőtt tagadja, hogy Trochu Páris kormányzó-ságát csak azon föltétel alatt fogadta el, ha Napoleon a hadsereget Párisba visszatér. Már augusztus első napjaiban, midőn a császár visszatéréről szó sem volt, Trochu folyamodott ez állásért, de sikertelenül. A minisztertanács azt határozta, hogy Chalonsban parancsnokságot vegyen át. Későbbi kinevezetése a császár személyes bizalmából történt, kinek rendeletét Palikao ellenjegyezni sem jarkarta s később is csak a császárné unszolására ellenjegyezte azt. A minisztertanácsban egyszer interpellálták, hogy veszély esetén fogja-e a dynasztiát védeni. Trochu megbotránkozott a kérdésre, s így felelt: „ama napon, melyen a dynasztiá veszélyeztetve lesz, a Tuillériák kapui előtt fogom magam megöletni.“ — Trochu beszédéről a párisi republikánus lapok sem nyilatkoznak kedvezőleg. A „Siécle“ azt mondja, ily cím alatt kellene könyömatni: „Trochu önmaga által rajzolva vagy egy félreismerő tábornok dicsőítése.“

** (Az ügyvédek száma Magyarországon.) Warga László igazságügyminiszteriumi fogalmazó hivatalos adatok nyomán összeállította a hazai ügyvédek statisztikáját. Magyarországon volt 1870. év végével 3490, Erdélyben 240, összesen tehát: 3730 gyakorló ügyvéd, tehát általában 3543 lélekre esik egy ügyvéd. Legtöbb ügyvéd Pesten van: 651, hol a 200,476 főnyi népességhez arányitva minden 307 főre egy-egy ügyvéd esik; Pestnél ügyvédek dolgában csak Eperjes városa boldogabb, mert ezen 10,772 lelket általában 2643 lélekre esik egy; míg ellenben Szepesmegye hatóságának területén, mely 128,956 főnyi népességét csak két gyakorló ügyvédről szól a hír.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 27-ik számához 1871. jul. 2.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

— (Heckenast Gusztáv kiadó-hivatalából) ismét egész sereg új könyvet kaptunk.

Legnyomósabb kétségkívül ez új kiadványok közt: Gróf Száchenyi István munkái, korszerű kivonatban; három vastag kötet; második kiadás. Hazánk szellemi s alkotmányos ujja születésére, különösen a kezdeményezés korszakában, senki sem tett annyit, mint gróf Száchenyi István; kinek „a legnagyobb magyar“ nevezetét ép oly mértékben, s ép oly méltán szerezték meg írásai, mint tettei. Politikai művei nemcsak a politikai irodalomban, hanem a közéletben is korszakot kezdtek hazánkban, s e részben valódi „tettek“ jellemével bírtak. A „Hitel“, a „Világ“, a „Stadium“ a „M. Akadémia körül“, a „Kelet-Népe“, a „Politikai program-történetek“ nemcsak irodalmi, hanem politikai események voltak. Száchenyi művei azonban rég kimentek a könyvtári forgalomból — s teljes kiadásokra nálunk nem jár jó idő, még oly kitűnő író a állambölcs munkára nézve sem, mint a „Hitel“ írója. E három vastag kötet azonban jó formán magában foglalja a legbecsessebet, s kivált mai napig is még legérdekesebbet a nagy író összes műveiből; s mivel e művek, teljességökben ma már csak igen ritka könyvtárban találhatók meg: minden magyarának meg kellene ragadni az alkalmat, hogy Száchenyi összes műveinek ugyszólván teljes birtokába ily könnyen s aránylag olcsón (a közel 80 legnagyobb s tömött ívet tartalmazó három kötet ára 5 ft) juthasson. Mert kell-e mondanunk, hogy e kötetek csak akkor lesznek valódi kincs: ha közkezen forognak! ha belőlük hazaszeretett, munka-kedvet, lelkesület, politikai eszélyt tanulna az a nemzedék, mely Száchenyitől korra oly messze esett, a nélkül, hogy az ő magas czéljai egy részét még valósulva láthatná! — A gyűjtemény I. kötet a „Hitel“, „Világ“ és „Stadium“ s a „M. Akadémia körül“, — a II. kötet a „Kelet-Népe“, „Wesselényi és Kosuth“, „Adó és két garas“ című munkákból közöl terjedelmes kivonatokat, s azokivül a gróf nevezetes országgyűlési beszédeit; végre a III. kötet tartalma: „Hunnia“ (a szerző halála után jelent meg először); „A minimum kérdése“, „Polemia“, „A védegyelet és Deák Ferencz“, „Politikai program-törédek“. A függelék Száchenyire vonatkozó dolgokat közöl, Keményről, Wesselényitől, s a döblingi remete némely töredékes írásait.

Sokkal szerényebb alakban s terjedelemben, de némileg rokon az előbbivel: „Aranykönyv“ a magyar nép számára Kossuth Lajos műveiből. Szerkesztette s életrajzzal ellátta Aldor Imre. Hat képpel (Kossuth szülőháza, maga, két fia s anyja arcképei). Ára csak 40 kr. Rendeltetése: a magyar nép olcsó kézikönyvévé válni, mert különben a nagy szónok és publicista munkáiból sokkal gazdagabb sarlozatot lehetne tartani. Ehhez rokon még a következő munka, szintén a nép számára: A magyar forradalom és önéletrajzi története 1848—49-ben. Regényes leírásokkal a népek, írta Fővölgyi Titusz. Negyedrétben 224 lap, sok képpel. Ára 1 ft 50 kr.

„Himfy Szerelemi.“ Irta Kisfaludy Sándor. Igen csinos kis nyolczdrétű egykötethen, a költő aczelműzetű miniatúr-arcképeivel. Ára csak 80 kr. A ki még nem bírja Himfy örökszép dalait, a soha el nem évülő szerelem örökigaz történetét, siessen megszerezni e csinos és olcsó kiadást.

„Adomátár.“ Magyar népadomák, élczek és furcsa ötletek gyűjteménye. Az előző azt mondja, hogy a kötetben levő 399 adoma közt 150 új van. A többi itt amott elszórva megjelent. Ha igaz: 150 újdonatj adoma (a többi ráadásának véve csak) mindig megér 80 krt, s pedig onnyi az egész könyv ára.

Heckenast új kiadványai közül a gyermek- s ifjúsági könyvekről és szakmunkákról, hely szűke miatt csak jövő számunkban szólhatunk.

— (Quinet Edgar), A forradalom“ című nagy munkáját gr. Károlyi Tibor (gr. Károlyi György korona-ör fia) fordítja magyarra. Az igen sikerült fordításból az első kötet (az egész munka fele) is jelen. A két, díszes kiállítású, s nagy terjedelmű kötetből álló egész munka ára 5 ft. A fiatal fordító, méltánlandó tanulmányával és gondnal foglalkozott e politikai remekmű nyelvünkre átültetésével. Irodalmunknak mindenestire

nyereség e jeles könyvet is birnia, melyben „a forradalom egy őszinte barátja figyelmet a forradalom hibáira.“ Tanulságos olvasmány s ép oly szelleműségi mint alapos. Üdvözljük a derék ifjú mánást, kivel a sport örömei nem felejtetika komolyabb tanulmányokat, ki csinos előszava végén így szól: „Nem hiúság és taps utáni vágy vezérelt: a fordító szerepe szerény, és én azzal most megelégszem.“ E most azt helyezi kilátásba, hogy később eredeti művekkel is fel fog lépni.

— (Ugyancsak Lauffer kiadásában) jelentek meg:

„II. Izabella (az elüztört spanyol királynő) vagy „A madridi udvar“ című regényes történeti rajból a III. és IV. kötetek. Egynek-egynek ára 80 kr.; és

„A pápaság története.“ Wéber Gyula (a Demokratos szerzője) nyomán a legújabb korig kidolgozva. Második kötet: a pápaság előkészítésének kora (461—985). E kötet ára 80 kr.

„(Néptanítók Ismeretára)“ című nevelés-oktatási betűrendes encyclopaediára Molnár Aladár mint szerkesztő aláírásai fölhívást bocsátott ki. A fölhívás fölelmiti, hogy nemzeti közműveltségünk előretelében kétségkívül népiszkolai tanítóinknak van majdnem legfontosabb teendőjük. Földadatuk hű betöltésére azonban részükrol nem csupán ügybuzgalom, kitartás és gyakorlottság kívánatik, hanem a kor színvonalán álló műveltség, és főleg a ma már terjedelmes paedagógiai és didaktikai tudományokban sokoldalú és oly ismeretgazdagság, minőt tanítóink közül a legtöbben sem a tanítóképezésben töltött rövid idejük alatt, sem azóta nem szerezhettek meg eléggé. Mindazon irodalmi munkákat pedig, melyekből a szakjaikhoz szükséges különféle ismereteket meríthetnek, részint az idegen nyelvek nem tudása, részint anyagi szegénység miatt szintén kevesen szerezhetik meg. Ez okok által indítva vállalkozott a szerkesztő — b. Eötvös József közoktatásügyi miniszter bátorítása s illetőleg megbízása folytán — egy olcsó ságánál fogva minden tanító által megszerezhető encyclopaedia szerkesztésére. Az egész mű 80 íven 3 kötetben fog megjelenni, s előfizetési ára 3 ft; az aláírók által minden kötet átvételkor egy forint fizetendő. Az első meg ez év szept. havában megjelenik. Az aláírók az „Athenaeum“-hoz küldendők, mely a mű kiadására vállalkozott.

„(Babérlombok)“ cím alatt b. Eötvös József munkáiból mintegy 35—40 ívre terjedő kötet jelenik meg július végén, Vachot Sándorné szerkesztése mellett, Heckenast Gusztávnál diszkidásban. A boldogult nagy író jellemrajzát egyik legrégebb barátja Pulszky Ferenc írja meg, s arckép is díszítendő a kötetet, mely még kiadatlan „gondolatokat“, novellát, regény-törédeket és „gyöngyösrókat“ tartalmaz. Előfizetése ára füve 4 ft, diszkidésben 5 ft. Az előfizetési pénzek jul. közepéig Heckenast Gusztáv könyvkiaó hivatallába küldendők.

„(A „Neuer Freier Lloyd“)“ című politikai lap, mely Horn Ede szerkesztése alatt eddigig hetenként csak egyszer jelent meg, aug. 16-ától fogva az előfizetési ár fölemelése nélkül hetenként kétszer fog megjelenni.

— (Mai számunk egyik képe.) „A fölháznál alkalom“ egy színyomat után készült, mely Molnár és Hoffmann (Eggenberger-féle) könyvkereskedésében jelent meg s egyes példányai 2 ft 50 kron kaphatók. Van még egy társ-képe is, hasonló nagyságban, alakban és kivitelben: „A betyár lova“, melyet kicsinyített másolatban szintén közlünk volt, lapunk f. é. 19-ik számában. Mindkettőt Marasztón rajzolta, s a színyomat oly kitűnően sikerült, hogy a szoba falán családiasan hasonlítanak az olajfestvényhez. Bármely szobának, tárgyaiknál fogva különösen férfi-szobának is díszre szolgálhatnak; elms s meglepően sikerült genre-képek a magyar pusztai életből. A kettőnek ára, melyen az említett kereskedésben megrendelhetők, 5 ft.

Közintézetek, egyletek.

„(A magyar tud. akadémia) a nyári szünet előtt jun. 26-án tartá utolsó ülését. Összes ülés volt, melyben a folyó ügyek kerültek tárgyalásra. Arany János fötitkár szomorú szívvel jelenté Edvi

Illés Pál levelező tag, Neireich Ágoston és Herschel J. külső tagok elhunytát. Követé ezt az akadémia új elnökeit megerősítő miniszteri leirat. A természetvizsgálók meghívót küldenek aug. 28-án Aradon tartandó nagygyűlésükre; az akadémia küldöttség által fog részt venni. A többi tárgy közül megemlítjük, hogy az akadémia helyeselte a Xántus által Kelet-Ázsiából hozott természet-tudományi tárgyak kidolgozását és kiadását illető indítványt. Elhatározták továbbá, hogy az akadémia könyvkiadványait a nagyobb és elterjedtebb magyar lapoknak megküldik, jelesen a Bp. Közlönynek, Posti Naplónak, Honnak, Reformnak, Ellenőrnek, Vasárnapi Ujságnak. Így jövőre a közönség is megudhatja, mi jelent meg az akadémia kiadásában.

„(A Kisfaludy-társaság) szerdán tartá utolsó ülését az idei szünet előt. Rákosi Jenő mutatványt olvasott föl Göthe Faustjának fordításából Dux Lajostól. Utána szintén Göthe „Westfälischer Diván“-jából fordításokat mutatott be Vadnai Károly, melyekhez a fordító, Hegedüs István, érdekes bevezetést csatolt. Mindkét fordítás a jelenlevő tagok tetszésével találkozott. Ugyancsak Vadnai Erdélyi Jánosnak egy kiadatlan költeményét. Ezután néhány beérkezett dolgozat adott ki bírálatra, s ezzel az ülés eloszlott.

„(Az új képtár terve.)“ Henszlmann Imre képviselő fölszólamlása következtében a pénzügy-miniszter megígérte annak megvizsgáltatását: ha vajjon az Eszterházy-képtár helyisége csakugyan tüvészélyes-e? Az e végre kiküldött szak-értőkből álló bizottság már két hó előtt beadá jelentését, mely szerint: a képtár menyezete csak ives deszkáztalál állván, a helyiség tüvészélyes, s mentessé csak vaszerkezet alkalmazása által lehetne tenni, a mi azonban körülbelül kétszáz-ezer ftba kerülne, mely összegben sokkal jobb lenne egy alkalmas új épület emeltetni, mely műfésztől intenzitil is szolgálna. A közoktatási miniszter erre az új képtár tervét tárgyalás alá vette. Különbön a nemz. muzeum is oly szük már a gyűjtemények számára, hogy kívánatos lenne onnan a képtár kivenni s egy új épületben egy-síteni az Eszterházy-képtárral. E kérdés megvitatására a miniszter bizottságot hívott össze, melynek tagjai közt vannak: gr. Waldstein, Pulszky F., Ligeti, Kratzmann, Keleti Gusztáv, stb. E bizottság fog véleményét adni arról, hogy szükséges-e, és miként a két képtár egyesítése; a főváros mely részében, s mily nagyságban és berendezéssel kellene azt építeni, stb. Nem kétkedünk, hogy a bizottság az új képtár mellett fog nyilatkozni, miután ezzel nemcsak egy új középület nyerünk, hanem biztosítjuk festészeti kincseinket, a muzeum jobb berendezését mozdítjuk elő, s megkíméljük az államot ama költségtől is, hogy két képtárt külön személyzettel lásson el.

„(A képzőművészeti tanács tagjaivá) a közoktatási miniszter Barabás Miklóst, Greguss Ágostot, Havas Sándor miniszteri tanácsost, Ipolyi Arnoldot, Steindl I. műegyetemi tanárt, gr. Zichy Jenő képviselőt, s tanácsjegyzőnek Maszály Hugót nevezte ki. A képzőművészeti társulat pedig Engel József szobrászt, dr. Henszlmann Imrét, Keleti Gusztávot, Ligeti Antalt, Ráth György legfőbb törvényszéki bírót és Than Mórt választá meg a tanács tagjaivá.

Balesetek, elemi csapások.

„(Iszonyú tűzvész) pusztított f. hó 23-ának délutánján Gécserén Vasmegegyben, melynek 112 ház és igen sok betakarított széna esett áldozatul. Mint mondják, a tűz akként keletkezett, hogy két 5—6 éves fúcska gyufával játszóan, mulatságból tüzet rakott a disznóiban.

„(A minapi nagy viharok) Szent-Endre mellett elsüllyesztettek egy megrakott új téglaszállító hajót. A rajta levő legényeséget, habár nem közönséges munkával, sikerült megmenteni.

„(A boroszlói színház) e hó 13-án este az előadás végén kigyullt, s monthetlenül elhamvadt. Azt gyantítyák, hogy gázkiömlés történt s az okozta a szerencsétlenséget. A csillár fölött törték ki a lángok, mire a közönség és színészek a leggyorsabb futás mellett kerestek menedéket. A boroszlói színház 1865-ben is leégett.

Mi újság?

** (A visegrádi vármok föntartása) és re-aurációja munkálatainak vezetésével ez idényre Henslmann Imre akadémiai tagot és Zsigmond Gusztáv miniszteri mérnököt bízza meg, az első a régészeti fölügyelettel, az utóbbit a munkák technikai részével. E folyó évben a felleg-várbán lévő vízfogókat (cisternák) fogják kitisztítani, s általában a förmelkeket a várból és környékéről eltávolítani. Továbbá az alsó-kaputornyot állítják helyre, melyet egyszersmind az ór lakáva idomnak át.

** (A Buda fővárosi s ó-budai honvédegytel) Budavár ostrománál 1849. máj. 21-én olesett honvédeknek a Krisztina városi temetőben jeltelen sírját méltó síremlékek akarván díszíteni, miután a cözúra még csak 5000 ft áll rendelkezésre, a szükségelt összeget országos gyűjtés által akarja beszerezni s az aláírás ívek zsetkülde végett őt tagu bizottság alakítottott.

** (Hazai történelmi emlékek.) A magyar tudományok akadémia történelmi bizottsága a hazai történelmi emlékek kiadására megszavazott országos segélyt eddigi munkássága körének tetemes kiterjesztésére szándékozván fordítani, a belügy-miniszter e célból felhívta a hazai összes törvényhatóságokat, hogy levéltáraikat szakemberek, illetőleg levéltárnokok által kutattassák ki gondosan, vajon vannak-e azokban országgyűlési irományok, meghívó levelek, követi utasítások, követi jelentések, nádori konfliktusok, a horvátországi tartománygyűléseket és a kis országgyűléseket illető irományok, naplók, közlemények és jegyzőkönyvek, és ezekről küldjenek be az akadémiahoz gondos értesítéseket, megjegyezve az czimeket, a keletet, a levéltári számot, mely alatt az illető iromány található, hogy az akadémia bizottsága annak lemásoltatása iránt intézkedhessenek.

** (A királyné) megengedte, hogy a M.-Szigeten felállított felsőbb nőnövelde az „Erzsébet” nevet viselhesse, egyszersmind az intézetnek 300 frtot adományozott. A király pedig a budai egyházi zene-egyletnek adott 100 frtot.

** (A pesti városkúria) portást akarnek állítani, a mire — a sok idegen tájékozásra — valóban szükség is volna. Az indítványt Petz Ármin tette s a gazdasági bizottság elfogadta, azzal megjegyzéssel, hogy művelt ember legyen, a magyar, német és szláv nyelv tudásán kívül az angol és francia ismeretével. Fizetésére 800 frtot és szálláspénzt, öltözetének első beszerzésére pedig 1439 frtot javasoltak.

** (A budai-tabáni elemi iskolatitkók sajtópöre) Bernáth József iskolagondnok ellen jun. 22-én tárgyalattott a pesti esküdtsek előtt. Bernáth J. ugyanis egy pesti lapban a tanítókat azzal vádolta, hogy a gyermekekkel embertelen módon bánnak, ütik, verik, kiozzák. A tanuk szerint — legnagyobb részt illető gyermekek szülei — a budai-tabáni elemi iskolában egyes tanítók részéről csakugyan oly dolgok történtek, melyeknek nem volna szabad történniök. De vádolt a közzétett czikkben nem az illető tanítókat egyenként, hanem az egész tanítótestületet támadta meg. Az esküdtek vádlottat a Geschader és Töppfer tanítók által ellene emelt rágalmazási vád alól fölmentették, a többi tanítók ellen elkövetett rágalmazás miatt azonban vétkesnek mondták. A sajtóbizottság ennélfogva vádlottat egy havi fogságra s 100 forintnyi pénzbírságra ítélte.

** (Huszár adoma.) Nagy-Váradon junius 21-én mennők csapatot egy istállóba s agyonütött egy huszárolvat. Gazdája ott aludt mellette s nem találta érdemesnek felébredni a csekély égi bombardóra. Csak másnap reggel látta meg az agyonütött lovat s csodálkozott, hogy tihet le a mennők ilyen — titokban.

** (Öngyilkosság.) Nagy-Váradról írják, hogy Czepir János, a városban jól ismert polgár, jun. 23-án a Bóné-küttől visszajövő sétája közben

agyonlötöte magát. Öngyilkossága oka zilált vagyoni körülményben rejlik.

** (Haldéások.) Grote György angol történetíró közelébb halt meg 76 éves korában. Ifjúságában atya bankár-üzletében volt alkalmazva, később a klasszikai nyelveket tanulmányozta. 1832-ben a parlamentbe megválasztották, hol 9 évig küzdött a választási reform mellett. 1846-ban Görögország történetének első kötetét bocsátá közre, mely egyszerre híressé tette. 1865-ben jelent meg második műve: „Plato és Sokrates többi társai.”

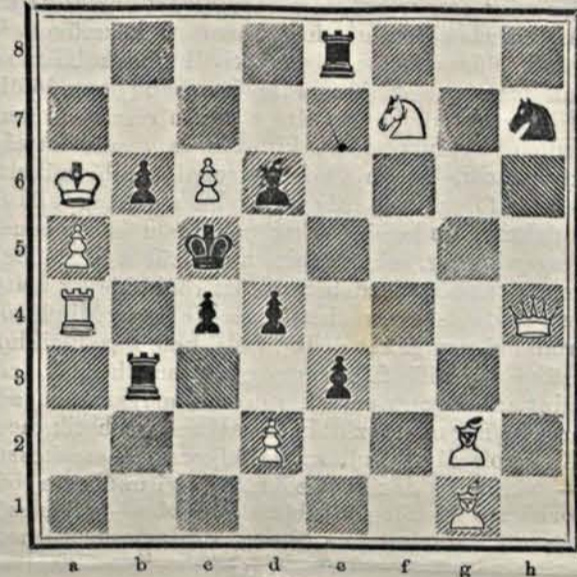
— Miksa György jogtudor, Alsó-Fehérmegye törvényszéki ülnöke s járásbírája jun. 18-án meghalt. Tudományosan mivel férfi volt, kitől többi közt „Az erdélyi szászok joga” s „Az erdélyi oláhok eredetéről és jogállapotáról” című önálló művek jelentek meg. — Pesten mult vasárnap temették el Makovecs Edét, ki a forradalomban jeles tűzértiszt, azután pedig, mint kitünő jogtudós, törvényszéki hivatalnok, 1861-ben pestvárosi bíró, kir. táblai ülnök s legvégül kir. ügyigazgatói ügyvéd volt, s mult pénteken hunyt el 55 éves korában.

SAKKJÁTÉK.

605-ik sz. f. — Czenthe Józseftől.

(Miskolczban.)

Sötét.

Világos.

Világos indul s az negyedik lépésre mattot mond.

Az 600-ik számú feladvány megfejtése.

(Braune Róberttól Gratzban.)

Világos. Sötét.

- 1. Vd8-a8 Fe6-b5:(a)
2. Va8-d6f Ke4-d5:
3. Bf3 matt.

- (a)
1. Fe6-a8(b)
2. Kc1-d2 tetsz. szerint.
3. B ad mattot.

- (b)
1. 1. He8-d6
2. Va8-a1 2. tetsz. szer.
3. V v. B mattot ad.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Harasztóban: gr. Festetics Benno. — Miskolczon: Czenthe József. — Jászaiéren: Calambos István és László. — Czeglédén: Galambos Károly. — Karczagon: Kacsó Lajos. — Nagy-Szalontán: Kovács Albert. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivaló.

— Nagy-Zerint. K. K. Sanyaru helyzete iránt ószinte részvétellel viseltetünk; de küldött dolgozatát nem otyak, hogy lapunkban közölhetők. A helyismertetés szász más helyre épen úgy állítik; a monda alul áll az irodalmi színvonalon. — Arra sem vállalkozhatunk, hogy magunk elhatározása szerint adjuk valamely más szerkesztőségnek át; de ha ön, legfölebb pár hét alatt kijelöl egy másik szerkesztőséghez hozzánk intézendő levelében: szivesen átszolgáltatjuk.

— Tisza-Tarján. É. V. A régi kéziratot előkeresvén irathalmazaink közül, postán visszaküldöttük. Bocsánat a hosszas késedelemért!

— Szászfalva. Dr. B. L. A czikket vettük s felfogjuk használni. Az eddigi viszonyt tartjuk tovább is. Ily régi s érdemes munkatársunktól nem szivesen válnánk meg. „Asókapa választ minket el egymástól” mint Pótfői mondja.

— Hajnik. G. I. A vén harang s a szláv költő dala, kevés simitással, közölhető volna. „Az ifjúság” című azonban oly homályos, hogy alig érthetjük. A költészetnek az néha a félhomály, de az érthetlenség sem mire sem jó; törekedjék több világosságra.

— Sárospatak. L. E. Szivesen veszünk egy párt.

— Kerestetik: a „Vasrápi Újság” 1871-ki első évfolyama. A ki el akarja adni, habár az előfizetési áránál drágábban is, ez iránti szándékát sziveskedjék Fleischer Sámuel urnak Bécs-Ujhelyre megírni.

Előfizetési fölhívás A VASÁRNAPI UJSÁG és Politikai Ujdonságok

1871. évi jul.—decz. folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Számos eredeti képpel illusztrálva s „Országgyűlési Beszédet”-rel s más egyéb rendkívüli mellékletekkel bővítve.)

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Pesten házhoz hordatva. A Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságok együtt:

Félévre (julius—deczember) 5 ft. — kr.

Csupán Vasárnapi Újság:

Félévre (julius—deczember) 3 „ — „

Csupán Politikai Ujdonságok:

Félévre (julius—deczember) 2 „ 50 „

Tiz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk. — A pénzes levelek bérmentes küldése kérik. — Az eddigi czimzselvényekből egy darab szives bekuldesét kérjük.

A Vasárnapi Újság és P. Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Nyilt-tér. *) A „GYORS-POSTA”

ezimű legolcsóbb politikai napilapot ajánljuk az olvasók pártfogásába. Nincs hét, söt nap, melyen egyik-másik fővárosi vagy vidéki lap ne idézné e szabadelvű kis közlönyt, mi legcsatantatós bizonyossága annak, hogy megfelel nevének, eredeti forrásokkal rendelkezik s gyorsan igyekszik, mindent a közönség tudomására hozni. A jutalom ez egyszer nem is maradt el, a mennyiben a „Gyors-Posta” minden újabb keletű hazai lap között legtöbb előfizetővel bír. Ezáltal nemcsak főállása van biztosítva, de lehetségesé vált egyszersmind többet adnia, mint a mennyit meginduláskor ígért.

Igy p. o. naponként teljes négyoldalon jelenik meg hirdetések nélkül; ünnep és vasárnapokon kéttős számot ad „Magyar Gazda” ezimű mellékleti részzel; időnként térképekkel is kedveskedik s tárczájában folyvást érdekesítő olvasmány található. A legmelegebben ajánlhatjuk tehát mindenkinek, hogy előfizesen arra.

Előfizetési föltételek: negyedévre 3 frt; egy óra 1 frt. Gyűjtőknek 8 után tiszteletpéldány. A pénz vagy utalvány a kiadó-hivatalba küldendő. Heckenast Gusztáv (Egyetem-utca 4. sz.)

*) E rovásban közölt czikkeltér csupán a sajtótörvények irányában vállalt felelősséget a Szerk.

TARTALOM.

Tisza Lajos (arckép). — Nyári reggel. — A Formák országában. — A bucsújárások és magyar népünk. — A felhasznált alkalom (képpel). — A diadalnap Berlinben (képpel). — A sugárut torkolata (képpel). — A gyermekkertek. — Edvi Illés Pál emlékezete. — Egy nádaly-tó. — A Chateau d'Eau Párisban (képpel). — Egyveleg. — Tarház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Balcsenek, elemi csapások. — Mi újság? — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyilt-tér. — Heti-naptár.

Felöl szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

FÜRST JÓZSEF, gyógyszerészi ipar-telepítvénye Prágában, ajánlja:

A gyógyszeres folyékony vastartalmu czukort, dr. Hager jobbitott rendszere után készítve, mint legcélszerűbb készítmény azok számára, kik vastartalmu gyógyszerert szükségelnek. Használati utasítás:

- a) Felüdülés eseteiben nehéz betegségek után, hol láb következtében a vérséjtek fogyatkozása s már véralaktrészek vesztesége állott be.
b) A vér vastartalmának kevesbítésére, a vér és nedvek veszteségei után, különösen a tüdő- s bélhurutra rendkívüli befolyást gyakorol.
c) A verszegénység által az idegszervekben föltételezett ingerlékenység eseteiben, melyek álmatlanságra vezetnek; továbbá fogékony betegségeknek, különösen a tüdő- s bélhurutra rendkívüli befolyást gyakorol.
d) A tápanyagok változásu betegségeiben, a tápanyagok, görvény, ang. betegségek (Rachitis) tudógumú, eszű, köszvény, súly s vizkórok gyülemlése eseteiben.
e) A nemhatáskör betegségeiben: magümlés, tehetlenség, utóátkár a férfimnemnél; terméketlenség, fehérfolyás, havisztulás háborgatása eseteiben a nőnemnél.
f) A sapadaság s verszegénység eseteiben, hogy az azok nem egy megelőző betegségtől fejlődtek ki, s gyenge testalkat eseteiben.
g) Kóvetkeztes állapotu változásokban.
h) A bujakör utángyógyítására.
i) Bizonyos idegállapotokban: u. m. vidatáncz, nehékrör, méhgörös, félfejűjás, ájulásokrai hajlam, görösök, szelhüadás, hogy ha ezen állapotok a verszegénység által idéztettek el.
k) A tápanyagok szerfeletti elkülonítése ellen, izzadság, hnd-ár s evesedés eseteiben. — 1 nagy üveg ára 1 ft. 20 kr., kisebb üvegé 60 kr.

Saját érdekében tisztelettel felkérik, fentebbi készítmények vásárlásánál arra nézni, hogy a függvények, érzekupakok, tokok stb. az „Apotheke zum weissen Engel in Prag am Pořic 1071-II” ezeget magukon hordják-e, — hogy ha ez nem volna így, — úgy kérjük, minden ily gyártmányt visszautasítani. 1048 (6—84)

Főraktár Pesten: Török József gyógyszerésznél király-utca, s megrendelhető Magyarország legtöbb gyógyszerertárában.

Gyomorfájdalmak ellen. A Gastrophan, mely havasi növényekből készítetik s 20 éven át a legújvebb szemek bizonyult be, különösen: az emésztőszervek bantalmazásánál, u. m. gyomor megterhelés, megromlott gyomor, hányás, hasmenés, gyomorégés, idült gyomorhajok s felfúvódások ellen. 1 üveg ára 70 kr.

Fagydagánat ellen. A vascerat, meggyógyítja tökéletesen rövid idő alatt. 1 skatulya ára 40 kr.

Fris sebeket, égetéseket s zuzásokat gyorsan meggyógyítja a vasszappan folyadék, s így annak egy háztartásnál sem volna szabad hiányoznia. — 1 üveg ára 1 ft., fél üvegé 50 kr.

Mellbetegségeknek a Král-féle valódi Carolinenthali Dávidthea minden köhögést eltávolít, legyen az ujonkelekezett vagy idült, s általa a (údo további megbetegedésétől megóvja. 1 csomag ára 20 kr.

Szép fehér fogakat idéz elő a chinaszájviz és chinafogpor.

A chinaszájviz megerősíti ezenfelül a fogakat, a foghúsnak vérzését s a fogakra oly veszedelmes fogók lerakódását megakadályozza, s a szájának kellemes frisséget s hűvösséget kölcsönöz. 1 üveg chinaszájviz 60 kr. 1 skatulya chinafogpor 30 „

A t. cz. vidéki közönséghez.

Alólírott ajánlja a mélyen tisztelt vidéki közönségnek jól berendezett és mindenkor friss árukkal ellátott

fűszerkereskedését a „babér-koszorúhoz”

s biztosít a legpontosabb és olcsó kiszolgáltatást utánvétel mellett. — Más szakmába vágó czikkok a legszivesebben megszerzettetnek a szükséges pénzüsszeg megküldése mellett.

Jármay Ármin, Pesten, 2 szerezcsen-utca 11. szám.

Ugyanott felvétetik a jövő tanfolyam megnyitásával egy 12—15 éves tiszteséges szüloktől való tanulófju szállás- és teljes ellátására; megjegyzendő: hogy a lakás az evang. gymnáziumhoz igen közel van.

A galandcözot (Bandwurm) meggyógyítja (levéllileg is) dr. Bloch. Bécsben, Praterstrasse 42. szám alatt. 1088 (2—0) (3—3)

Előfizetési felhívás

NŐK LAPJA,

a női munkaképesítés és munka-felzabeditás czimű hetilapra.

Előfizetési föltételek:

Félévre (julius—deczember) 3 ft. — kr. Negyedévre (julius—szeptember) 1 „ 50 „

Teljes számú példányok 1871. febr. 1-től kezdve még folyvást kaphatók.

Gyűjtőknek minden 10 példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk. — Az előfizetések bérmentve alólírott kiadó-hivatalba küldendők.

A „Nők lapja” kiadó-hivatala. (Pest, egyetem-utca 4-ik szám.)

Table with columns: Hónapi-és hetilap, Katholikus és protestans naptar, Görög-orosz naptar, Izraeliták naptara, Nap (hossza, kel, nyug.), Hold (hossza, kel, nyug.). Rows include months from June to August.

Uj kiadásban kapható Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pest, egyetem-utca 4-ik szám) és minden könyvtárban: DÖNTVÉNYTÁR. A magy. kir. curia semmitőszéki és legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű határozatai. Dr. Dárday Sándor és Dr. Gallu József. m. k. igazságügyminiszteri titkár. m. k. semmitőszéki segédelőadó.

Mellbetegeket értesitem arról, miszerint mell-betegségek, különösen mellfájás, rekedtség, köhögés, nehéz lélegzés, egy igen szakértő és gyakorolt hasonszenvi orvos által sikeresen gyógyíttatnak. Rendelvényi órák: délután 2-től 4-ig. Bálvány-utca 6. szám, 2. emelet (ezelőtt váczl-ut 24-ik szám.) ERNST L., homiopath-orvos és szülész. 1045 (13—50)

Pränumerations-Einladung

Als das einzige, in der Hauptstadt erscheinende, deutsche Organ der Opposition, glaubt der

„Neue Freie Lloyd“

auf die rege Theilnahme aller Parteigenossen um so eher zählen zu dürfen, als wohl seine bisherige Haltung und sein bisheriges Wirken diesen Anspruch nicht als zu unbescheiden erscheinen lassen dürften. Vielfachen Aufforderungen entsprechend, wird der „Neue Freie Lloyd“ vom 16. August l. J. angefangen, statt ein Mal

je zwei Mal wöchentlich erscheinen,

und zwar ohne jede Preiserhöhung, wird aber auch bis dahin eifrigt bestrebt sein, durch Mannigfaltigkeit und Gediegenheit des Inhalts, wie durch die Entschiedenheit und Unabhängigkeit der Gesinnung seinem Programme und dem ihm vielseitig geschenkten Vertrauen immer ausreichender zu entsprechen.

Wir laden daher die g. Gesinnungsgenossen und alle Freunde der unabhängigen Presse höflichst und dringend ein, uns durch möglichst rasches und zahlreiches Abonnement in unserem schwierigen und patriotischen Unternehmen nach Kräften zu fördern.

Man abonniert bei der unterzeichneten Expedition und kostet der jeden Donnerstag in zwei Bogen Groß-Quart erscheinende „Neue Freie Lloyd“ für Pest-Dsen in's Haus gesendet oder für die Provinz mit Postversendung:

Vierteljährig 2 fl.; — halbjährig 4 fl.; — auf ein Jahr 8 fl.

Bestellungen werden möglichst zeitig erbeten (u. z. gegen Postanweisungen, worauf nur eine 5 fr. Marke anzubringen ist), um jede Verspätung in der Zusendung zu vermeiden.

TATAY ISTVÁN **Gustav Heckenast's Zeitungs-Expedition,**

Pest, Universitäts-gasse Nr. 4.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4-dik szám alatt) megjelont és minden hazai könyvárusnál kaphatók:

A NŐK HIVATÁSA.

BENICZKY IRMA.

A mű tartalma:

Előszó. — Bovezetés. — Az anyai befolyás. — A nő befolyása a társadalmi életre. — A nő befolyásának müköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szellemi befolyását? — A nő neveléséről. — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — megoldása. (Nyolczadrét 352 lap) füzve 1 ft. 20 kr.

A nyári idényre

ajánlom saját készítményeimet ugymint: **hűtöket viznek, sör, bor, hus, vaj** s minden megfelelő czélnak, a **legújantósb áron**; ugy-szinte **fürdő-kadakat vizmelegítővel és zuhanyal**, minden féle **edényeket, konyha- és háziesszközöket**; elvállalok továbbá mindenemü **megrendeléseket** rajz vagy minta után, s biztosítom azok czélszerű kivitelét

Weiner Mór,

bádigos,

PEST, 3 korona-utca

a templom épületében.

1089 (5-6)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1871 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Kereskedők és iparosok számára.

MAGYAR DIO

KERESKEDŐI SEGÉDKÖNYV.

Kereskedelmi irálytan,

gyakorlati kereskedők és iparosok, nemkülönbén mű-
egyetemi és kereskedelmi intézetek számára.

Szerkesztő

MACHIK JÓZSEF,

a budai k. József-műegyetemnél a magyar nyelv és irodalom tanára.

Nyolczadrét (528 lap), kemény kötésben 1 ft. 80 kr.

Előfizetési felhívás

„A VÖRÖSHÁZ LOVAGJA“

czimü

két kötet regényre.

A világhírű francia regényírónak, idős Dumas Sándornak rendkívül érdekes és mulattató regénye, mely mintegy 4-500 lapra terjedő két kötetben, augusztus havában jelenik meg. Előfizetési ára: 1 ft. 50 kr. Bolti ára: 3 ft. leend. Az előfizetési pénzek, a „Pesti hölgy-divatlap“ szerkesztői kiadói hivatalába (ujvilág-utca 20-dik szám) utasítandók.

Az előfizetési pénzeket kérjük, mielőbb beküldeni, hogy a nyomandó példányok végett tájékozhasuk magunkat.

A ki a „Pesti hölgy-divatlap“-ra felévre, azaz: júliustól december végeig fizet elő, az a két kötet regényben 50 kr-ért részeseül.

Szíves gyűjtőinknek, nyolcz egyszerre beküldött előfizető után lapunk, valamint a regény tiszteletpéldányával szolgálunk.

1095 (6-6)

28-ik szám.

Tizennyolczadik évfolyam.

Pest, julius 9-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyzet baszított petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többeszeri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetényeket elfogad Bécsben: Oppellik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

TATAY ISTVÁN.

Mig a közérdeklődés, igen megfogható, mert a lét- és nemlét mindent háttérbe szorító kérdéséttől lebilincselve, a harcok nagyjai felé fordul s a csöndes béke és a szellemi élet hű munkásaitól sokszor még az elismerés szerény jutalma is meg van tagadva, annál inkább kötelességünknek érezzük: megragadni az alkalmat, hogy a közneveltség szerény, de buzgó előmozdító iránt elismerésünket nyilváníthassuk. A hazai neveltség egyik ily elismerésre érdemes terjesztőjét mutatjuk be olvasóinknak Tatay Istvánban, a ki mint főiskolai tanár közelebről töltte be hivataloskodásának 25-ik évét.

Tatay 1821-ben márczius 7-én született Tolnamegye Hiedegkut helységében, hol atyja, Imre, német ajku evang. lelkes volt, anyja Sass Erzsébet. Szülői házában gondos nevelésben részesült, s tíz éves korában a dunántuli evangélikusok főiskolájába Sopronba vitetett, hol Hetyési László, Szabó József, Pecz Lipót és különösen Kis János superintendens, a maga korában oly kitünő író vezetéke és gyamolítása mellett szép sikerrel végte a gymnasium és theologia tanfolyamait. A mellett munkás, és társai által első helyre méltatott tagja volt az akkoriban még új, magyar és német önképző egyleteknek, s korán megtanulta, hogy egyedül önszorgalom által lehet önállóságra jutni, s korán megismerkedett a két régi klasszikai nemzet irodalmával, valamint az újabbak közül az angolnak és francziának nyelvvel s irodalmával. 1840-ben, a protestáns ifjak dicséretes szokása szerint ő is külföldre ment, és pedig azzal a határozott eltökéléssel, hogy a soproni konvent oaja szerint lyceumi tanárságra képezze ki magát. Szeptember elején vett búcsút édes apjától, kit többé soha nem, és hazájától, melyet csak három év múlva látott viszont. Határozottan a bölcsészeti

nyelvészeti szakra készült, és pedig úgy, hogy elméleti ismereteit a nagy tökélyre emelkedett porosz közép- és felső-tanodák látogatásain szerzett tapasztalatokkal egyesítette.

Visszatérvén hazájába, mivel Sopronban az ő szakja épen be volt töltve, Pestre ment, hol két évet Szirmai Ádám kir. kamarás egyetlen fia nevelésével töltött el; majd a pesti ev. egyház akkori tekintélye Schedius Lajos felhívására segédtanár lett az evang. gymnasiumnál, és e minőségben két tudós férfiával egyesülten néhány előkelő ifju

a bizalom számtalan jeleivel volt alkalma találkozni.

Ifjúi hévvel megkezdett pályáját azonban félbeszakították az 1848-ki mozgalmak, melyekben ő is tevékeny szerepet játszott. Midőn 1848-ban a sopronmegyei gyűlésen azon kérdés merült fel, hogy mi történjék a cs. táborból a hivatalokhoz küldött kiáltványokkal, Tatay vésztorvény alkalmazását indítványozta a hirdető s terjesztők ellen. Kevéssel utóbb, a felsőbb tanosztályok különben is szünetelvén, határbizottsággal lön megbizva Kismarton vidékén, mely minőségben szintoly erélyt és hazafias buzgóságot fejtett ki, mint előbb a tanszéken. A császáriak betörése után b. Hauer es. biztos által hivatalától elmozdítottván, Haynau dühe elől, mint annyi más, ő is menekülni kényszerült. Egyideig szarvasi és tiszaföldvári barátainál bujdosott, majd nevelőseget vállalt Aradon Török Gábor családjánál, hol 1855-ig működött.

Ekkor az iskoláját ujonnan szervező békési ev. esperesség egyhangulag megválasztotta őt rendes tanáru; két évvel utóbb az igazgatóság is reá ruházott. Tatay megjelenése és működése korszakot képez a szarvasi főiskola történetében. Azóta tettek nagyobbserü alapítványok, azóta működik ott tizenkét rendes tanár több segéddel, azóta kétszereződött a tanulók száma, azóta állítottott fel a tanítóképezde, a zenede, a konviktus, a testgyakorló intézet, szóval az ő mindenre kiterjedő figyelme, lelkes buzditása, kimerítő igazgatói jelentései oly áldozatokra bírták az iskolát fenntartó esperességet, a me-

TATAY ISTVÁN

számára bölcsészeti tanfolyamot indított meg. 1846 elején a Vajda Péter halálával Szarvason megürült állomásra a békési esperességnek ő ajánlatott. De az itteni választást megelőzte Sopron meghívása, melyet annál örömebb fogadott el, mivel

lyeknek segítségével az intézet eddig soha nem ért virágzás fokára emelkedett. Az irodalom terén is hasznos szolgálatakat tett az ifjuságnak és általában a hazai közneveltségnek. Még mint soproni tanár 1847-ben több nevelő közreműködésével